

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

920.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Кривичниот законик,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 3 февруари 2014 година.

Бр. 07 – 650/1 Претседател
3 февруари 2014 година на Република Македонија,
Скопје Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,

Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК

Член 1

Во Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13 и 82/13), во членот 33 став (1) точка 4 сврзникот „и“ се заменува со точка и запирика.

Во точката 5 точката на крајот од реченицата се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова точка 6, која гласи:

„6) забрана за посетување на спортски натпревари.“

По ставот (8) се додава нов став (9), кој гласи:

„(9) Казната забрана за посетување на спортски натпревари може да се изрече ако на осудениот му е изречена казна затвор, парична казна, условна осуда или судска опомена.“

Член 2

Во членот 35 став (1) бројот „15“ се заменува со бројот „20“, по зборовите: „изрече казна“ се додава зборот „долготраен“, а бројот „20“ се заменува со бројот „40“.

Во ставот (2) бројот „15“ се заменува со бројот „20“.

Член 3

Во членот 36 ставот (4) се менува и гласи:

„Осудениот на казна доживотен затвор условно не може да се отпушти пред да издржи најмалку 25 години казна затвор.“

Во ставот (5) се додава нова реченица која гласи: „При осуди на дела на насилство, судот може да одреди и забрана за посетување на спортски натпревари што ја спроведува Министерството за внатрешни работи.“

Член 4

По членот 38-г се додава нов наслов и нов член 38-д, кои гласат:

„Забрана за посетување на спортски натпревари

Член 38-д

Казната забрана за посетување на сите или на одредени спортски натпревари, судот ја изрекува за дела на насилство на спортски натпревари во траење од една до три години.“

Член 5

Во членот 39 ставот (5) се менува и гласи:

„При одмерување на казната судот посебно ќе има предвид дали кривичното дело е сторено против лице или група на лица или имот, непосредно или посредно, поради нивната припадност на одреден пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална или телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, или на која било друга основа предвидена со закон или ратификуван меѓународен договор.“

Член 6

Во членот 41 став (1) точки 1, 2, 3, 4, 5 и 6 зборовите: „или повеќе“ се бришат.

Член 7

Во членот 44 став (2) точката 1 се менува и гласи:

„за некое кривично дело во стек утврди казна доживотен затвор или долготраен затвор од 40 години, ќе ја изрече само таа казна;“.

Во точката 2 бројот „15“ се заменува со бројот „20“.

Член 8

Во членот 46 став (2) по зборовите: „За кривично дело сторено“ се додаваат зборовите: „пред да започнало издржувањето на казната или“, а по зборовите: „малолетнички затвор“ се додаваат зборовите: „по поранешна осуда“.

Член 9

Во членот 61 точка 3 запириката се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова точка 4, која гласи:

„4) медицинско-фармаколошко лекување на сторители на полов напад врз дете до 14 години.“

Член 10

Во членот 62 по ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Медицинско-фармаколошко лекување може да се изрече на сторител на полов напад врз дете до 14 години ако му е изречена казна затвор.“

Член 11

По членот 65 се додава нов наслов и нов член 65-а, кои гласат:

„Медицинско-фармаколошко лекување

Член 65-а

(1) На сторител на кривично дело полов напад врз дете до 14 години кога постои опасност и натаму да врши такви дела судот може да му изрече мерка на медицинско-фармаколошко лекување.

(2) Ако за делото е пропишана казна доживотен затвор судот може на сторителот да му изрече казна затвор од 40 години ако тој се согласи на медицинско-фармаколошко лекување кое ќе трае до крајот на неговиот живот или до времето до кое според оцената на судот е потребно да трае лекувањето.

(3) Ако за делото е пропишана долготрајна казна затвор од 40 години судот може на сторителот да му изрече казна затвор од 20 години ако тој се согласи на медицинско-фармаколошко лекување кое ќе трае до крајот на неговиот живот или до времето до кое според оцената на судот е потребно да трае лекувањето.

(4) Ако за делото е пропишана казна затвор од 20 години судот може на сторителот да му ја изрече минималната казна затвор пропишана за кривичното дело ако тој се согласи на медицинско-фармаколошко лекување кое ќе трае до крајот на неговиот живот или до времето до кое според оцената на судот е потребно да трае лекувањето.

(5) Мерката од ставот (1) на овој член се извршува на слобода во специјализирани медицински установи по издржување на казната затвор, а надзорот на извршувањето на мерката го спроведува Управата за извршување на санкции. Управата за извршување на санкциите најмалку еднаш на шест месеци го известува судот за извршувањето на мерката од ставот (1) на овој член и за потребата од нејзиното продолжување или прекинување.

(6) Ако сторителот во случаите од ставовите (2), (3) и (4) на овој член не се подложи на мерката медицинско-фармаколошко лекување или самоволно го напушти лекувањето судот може да определи мерката присилно да се изврши во здравствена или друга специјализирана установа.

(7) По исклучок од ставовите (2), (3) и (4) на овој член судот и без согласност на сторителот задолжително ќе му ја изрече мерката од ставот (1) на овој член ако сторителот делото го сторил во поврат. Мерката медицинско-фармаколошко лекување ќе трае до крајот на животот на сторителот или до времето до кое според оцената на судот е потребно да трае лекувањето.

(8) Начинот на извршувањето на мерката медицинско-фармаколошко лекување поблиску се уредува со Законот за извршување на санкции.

Член 12

Во членот 96-в став (10) зборот „ликвидација“ се заменува со зборовите: „престанок на постоењето“.

Член 13

Во членот 96-и став (2) по зборовите: „нивните удели“ се става запирка и се додаваат зборовите: „ако со своите одлуки или постапки го оневозможиле или попречиле извршувањето на паричната казна“.

Член 14

Во членот 105 ставот (6) се менува и гласи:

„Судот може, на молба на осудениот да определи да се брише од казнена евиденција осудата на затвор: над три години до пет години во рок од пет години; над пет години до десет години во рок од десет години; над десет години до 20 години и од 40 години во рок од 20 години од денот на издржаната, застарената или простената казна, ако во тоа време осудениот не изврши ново кривично дело. При одлучувањето за бришењето на осудата, судот ќе води сметка за поведението на осудениот по издржаната казна, за природата на кривичното дело и за другите околности што можат да бидат од значење за оцената за оправданоста на бришењето на осудата.“

Член 15

Во членот 108 ставот (1) се менува и гласи:

„Застарувањето на кривичното гонење почнува од денот кога е сторено кривичното дело или настапила последицата. Ако делото е сторено спрема дете застапувањето на кривичното гонење почнува од денот на неговото полнолетство.“

Член 16

Во членот 117 по бројот „359-а“ се става запирка и се додаваат броевите „394-а до 394-г“.

Член 17

Во членот 123 став (2) по точката 5 се додава нова точка 6, која гласи:

„6) друг ќе лиши од живот заради вадење на орган, ткиво или клетки за пресадување;“.

Точките 6 и 7 стануваат точки 7 и 8.

Член 18

По членот 128 се додаваат два нови наслови и два нови члена 128-а и 128-б, кои гласат:

„Клонирање

Член 128-а

Тој што ќе создаде човечко суштество генетски истоветно со друго живо или мртво човечко суштество, ќе се казни со затвор од три до десет години.

Недозволени генетски манипулации на оплодување

Член 128-б

Тој што ќе оплоди јајце клетка од жена со сперматозоид од животното или животинска јајце клетка со сперматозоид од маж, или го замени ембрионот со пресадување на делови од други човечки или животински ембриони, или човечки клетки или човечки ембрион внесе во животното или животинска јајце клетка или ембрион внесе кај жена,

ќе се казни со затвор од три до десет години.“

Член 19

Насловот на членот 129 се менува и гласи: „Противправно прекинување на бременост и присилна стерилизација“.

Во членот 129 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Тој што без согласност или со доведување во заблуда или искористување на незнаењето на женско лице спротивно на закон, со хируршка интервенција или на друг начин ќе ја прекине нејзината способност за репродукција.

ќе се казни со затвор од три до десет години.“

Ставот (4) кој станува став (5) се менува и гласи:

„(5) Ако делото од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член на овој член е сторено спрема малолетно женско лице или настапило тешко телесно нарушување на здравјето или смрт на женското лице, сторителот ќе се казни за делото од ставот (1) на овој член на овој член со затвор од шест месеци до пет години, а за делото од ставовите (2), (3) и (4) на овој член со затвор најмалку пет години.“

Член 20

Во членот 137 ставот (1) се менува и гласи:

„Тој што врз основа на разлика на полот, расата, бојата на кожа, родот, припадноста на маргинализирана група, етничката припадност, јазикот, државјанството, социјалното потекло, религијата или верското уверување, други видови уверувања, образованието, политичката припадност, личниот или општествениот статус, менталната или телесната попреченост, возраста, семејната или брачната состојба, имотниот статус, здравствената состојба, или која било друга основа предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор, ќе му одземе или ограничи права на човекот и граѓанинот, утврдени со Уставот на Република Македонија, закон или со ратификуван меѓународен договор или кој врз основа на овие разлики им дава на

граѓаните повластици спротивни на Уставот на Република Македонија, закон или ратификуван меѓународен договор,

ќе се казни со затвор од три месеци до три години.“

Член 21

Во членот 144 ставот (4) се менува и гласи:

„Тој што по пат на информатички систем ќе се казни дека ќе стори кривично дело за кое е пропишана казна затвор од пет години или потешка казна против некое лице поради нивната припадност на одреден пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална или телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, или на која било друга основа предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор,

ќе се казни со казна затвор од една до пет години.“

Член 22

Во членот 186 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Ако делото од ставот (1) на овој член е сторено врз дете кое наполнило 14 години сторителот

ќе се казни со затвор најмалку десет години.“

Ставовите (2), (3) и (4) стануваат ставови (3), (4) и (5).

Член 23

Во членот 187 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Ако делото од ставот (1) на овој член е сторено врз дете кое наполнило 14 години сторителот

ќе се казни со затвор најмалку десет години.“

Во ставот (2) кој станува став (3) по зборовите: „став (1)“ се додаваат зборовите: „и став (2)“.

Во ставот (3) кој станува став (4) зборот „дејство“ се заменува со зборот „дејствие“, зборовите: „од три години до пет години“ се заменуваат со зборовите: „од три до пет години“, а зборовите: „од три години до десет години“ се заменуваат со зборовите: „од три до десет години“.

Член 24

Насловот на членот 188 се менува и гласи: „Полов напад врз дете кое не наполнило 14 години“.

Во членот 188 став (1) зборовите: „малолетник кој не наполнил“ се заменуваат со зборовите: „дете кое не наполнило“.

Во ставот (1) зборот „осум“ се заменува со бројот „12“.

Ставовите (2) и (3) се бришат.

Во ставот (4) кој станува став (2) зборовите: „делата од ставовите (1) и (2)“ се заменуваат со зборовите: „делото од став (1)“, а зборот „десет“ се заменува со бројот „15“.

Ставот (5) станува став (3).

Член 25

Во членот 189 ставот (2) се менува и гласи:

„Ако делото од ставот (1) на овој член го изврши крвен сродник во права линија или брат, односно сестра, наставник, воспитувач, посвоител, старател, очув, макеа, лекар или друго лице со злоупотреба на својата положба или при вршење семејно насилство ќе изврши обљуба или друго полово дејствие со дете кое наполнило 14 години кое му е доверено заради учење, воспитување, чување или нега,

ќе се казни со затвор најмалку десет години.“

Член 26

Во членот 190 ставот (2) се менува и гласи:

„Тој што пред дете кое наполнило 14 години врши полово дејствие или го наведува пред него или пред друг да врши такво дејствие,

ќе се казни со затвор од три до осму години.“

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Тој што пред дете кое не наполнило 14 години врши полово дејствие или го наведува пред него или пред друг да врши такво дејствие,

ќе се казни со затвор од најмалку четири години.“

Член 27

Во членот 191 ставот (3) се брише.

Во ставот (4) кој станува став (3) броевите „1 до 3“ се заменуваат со броевите „(1) и (2)“.

Член 28

По членот 191 се додаваат нов наслов и нов член 191-а, кои гласат:

„Детска проституција

Член 191-а

(1) Тој што врбува, наведува, поттикнува или намува дете кое наполнило 14 години на проституција или посредува, предава или учествува во предавање на друг заради вршење проституција, или овозможува на друг користење на неговите сексуални услуги, или на друг начин го користи за сексуални активности заради остварување на имотна или друга корист,

ќе се казни со затвор од најмалку четири години.

(2) Ако делото од ставот (1) на овој член е сторено со употреба на сила или сериозна закана дека ќе се нападне врз животот или телото на детето или нему блиско лице, сторителот

ќе се казни со затвор најмалку осум години.

(3) Ако делото од ставовите (1) и (2) на овој член е сторено спрема дете кое не наполнило 14 години, сторителот

ќе се казни со затвор најмалку десет години.

(4) Тој што организира вршење на делата од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, или делата ќе ги стори при вршење на семејно насилство,

ќе се казни со затвор од најмалку десет години.“

Член 29

Членот 192 се брише

Член 30

Во насловот на членот 193 зборот „малолетник“ се заменува со зборот „дете“.

Во членот 193 став (1) зборовите: „малолетник кој“ се заменуваат со зборовите: „дете кое“.

Во ставот (3) зборовите: „малолетно лице“ се заменуваат со зборовите: „дете кое наполнило 14 години“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Ако делото од ставот (3) на овој член е сторено спрема дете кое не наполнило 14 години, сторителот

ќе се казни со затвор од најмалку четири години.“

Во ставот (4) кој станува став (5) зборовите: „малолетно лице“ се заменуваат со зборовите: „дете кое наполнило 14 години“.

Во ставот (5) кој станува став (6) зборовите: „малолетник кој“ се заменуваат со зборовите: „дете кое“, а зборот „четири“ се заменува со зборот „десет“.

Ставот (6) станува став (7).

Во ставот (7) кој станува став (8) по бројот „(3)“ сврзникот „и“ се заменува со запирка, а по бројот „(4)“ се додаваат броевите „(5), (6) и (7)“

Член 31

Во насловот на членот 193-б зборовите: „малолетник кој не наполнил“ се заменува со зборовите: „дете кое не наполнило“.

Во членот 193-б зборовите: „малолетник кој не наполнил“ се заменуваат со зборовите: „дете кое не наполнило“.

Член 32

Во членот 194 став (2) зборовите: „малолетник кој не наполнил“ се заменуваат со зборовите: „дете кое не наполнило“.

Член 33

Во насловот на членот 197 и во членот 197 ставови (1) и (2) зборовите: „малолетно лице“ се заменуваат со зборот „дете“.

Член 34

Во насловот на членот 198 зборот „малолетник“ се заменува со зборот „дете“.

Во членот 198 ставови (1), (2), (3) и (4) зборовите: „малолетно лице“ се заменуваат со зборот „дете“.

Член 35

Во членот 200 зборовите: „три години до пет години“ се заменуваат со зборовите: „три до пет години“.

Член 36

Во насловот на членот 201 и во членот 201 ставови (1), (2) и (3) зборовите: „малолетно лице“ се заменуваат со зборот „дете“.

Во ставот (1) зборовите: „најмалку пет години“ се заменуваат со зборовите: „од една до десет години“.

Во ставот (3) зборот „десет“ се заменува со зборот „пет“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:
„(4) Ако делото од ставовите (1), (2) или (3) на овој член е сторено спрема дете со давање наркотични дроги или психотропни супстанции, сторителот ќе се казни со затвор најмалку осум години.“

Член 37

Во насловот на членот 204 зборот „малолетници“ се заменува со зборот „дете“.

Во членот 204 ставови (1) и (2) зборот „малолетник“ се заменува со зборовите: „дете кое наполнило 14 години“.

Во ставот (3) по зборот „дете“ се додаваат зборовите: „кое не наполнило 14 години“.

Член 38

Во членот 210 став (1) зборовите: „медицинската струка или наука“ се заменуваат со зборот „закон“.

Во ставот (3) зборовите: „парична казна или затвор до три години“ се заменуваат со зборовите: „затвор од најмалку четири години“.

Ставот (4) се менува и гласи:

„Со казната од ставот (3) на овој член ќе се казни тој што спротивно на закон продава, посредува, огласува за потреби или за достапност на делови од човечко тело заради остварување на имотна или друга корист.“

По ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Ако делото од овој член го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.“

Член 39

По членот 210 се додава нов наслов и нов член 210-а, кои гласат:

„Незаконско земање и користење на генетски и биолошки материјал

Член 210-а

Тој што неовластено зема, складира со намера да постапува со него или користи генетски биолошки материјал,

ќе се казни со парична казна или со казна затвор од една до три години.“

Член 40

Во членот 215 став (1) по зборот „неовластено“ се додава зборот „организира“ и се става записка.

Во ставот (3) по зборот „посредници“ се додаваат зборовите: „или организирал дејствие од ставот (1) на овој член“.

Член 41

Во членот 216 став (2) зборот „малолетник“ се заменува со зборовите: „дете кое наполнило 14 години“.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Ако делото од ставот (2) на овој член е сторено спрема дете кое не наполнило 14 години, сторителот ќе се казни со затвор од најмалку четири години.“

Член 42

Во членот 218 ставовите (1) и (2) се менуваат и гласат:

„(1) Тој што со испуштање на отровни или издувни гасови, на поголемо количество од максимално дозволеното со закон на материјали или јонизирачко зрачење во воздухот, водата или почва или на друг начин може да предизвика или ќе предизвика значително оштетување на квалитетот на воздухот, водата или почвата или опасност за животот или здравјето на луѓето или уништување на растителен или животински свет во поголеми размери, или на ретки видови на растенија или животни,

ќе се казни со затвор од четири до десет години.

(2) Службено или одговорно лице во правно лице кое со непридржување кон прописите за заштита на животната средина ќе пропушти да постави уреди за пречистување или ќе дозволи изградба, пуштање во дејство или користење на погон кој ја загадува животната средина или на друг начин ќе пропушти преземање мерки за спречување или оневозможување на загадување на воздух, почва, вода, кое ја надминува дозволената граница или за спречување бучава што значително ја надминува дозволената граница и со тоа ќе предизвика опасност за животот или здравјето на луѓето или уништување на животинскиот и растителниот свет во поголеми размери, или на ретки видови на растенија или животни,

ќе се казни со казна затвор најмалку четири години.“

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Со казната од ставот (2) на овој член ќе се казни тој што спротивно на прописите управува или работи со постројка во која се вршат опасни активности или во која се чуваат или користат опасни материи или препарати, што надвор од постројката можат трајно или во значителна мера да го загрозат квалитетот на воздухот, водата или почвата или во значителна мера да го загрозат животот или здравјето на луѓето или во значителна мера на пошироко подрачје да го загрозат растителниот или животинскиот свет.“

Во ставот (3) кој станува став (4) бројот „и 2“ се заменува со броевите „(2) и (3)“.

Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (5) и (6).

Член 43

По членот 218 се додава нов наслов и нов член 218-а, кои гласат:

„Производство, трговија или употреба на супстанции кои ја осиромашуваат озонската обвивка

Член 218-а

(1) Тој што произведува, увезува, извезува, пласира на пазарот или употребува недоволени супстанции кои ја осиромашуваат озонската обвивка, ќе се казни со затвор од три месеци до шест години или парична казна.

(2) Ако делото е сторено од небрежност, сторителот ќе се казни со парична казна или затвор до една година.

(3) Ако делото го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

(4) За делото од ставот (1) на овој член нема да се казни тој што употребува уреди во домаќинството набавени пред влегувањето во сила на овој закон.“

Член 44

Во членот 225-а ставот (1) се менува и гласи:

„Тој што врши експлоатација на песок, чакал или камен или други минерални сировини определени со закон, од поголема вредност без концесија или дозвола,

ќе се казни со затвор од шест месеци до три години и со парична казна.“

Член 45

Во членот 228 став (1) зборовите: „шест месеци“ се заменуваат со зборовите: „една година“.

Во ставот (2) зборот „една“ се заменува со зборот „три“.

Во ставот (3) зборовите: „три месеци до три години“ се заменуваат со зборовите: „шест месеци до пет години“.

Во ставот (4) зборовите: „со парична казна или со затвор до три години“ се заменуваат со зборовите: „со затвор од една до пет години“.

Член 46

По членот 228 се додава нов наслов и нов член 228-а, кои гласат:

„Неовластено ловeње чување и отуѓување диви животни и птици

Член 228-а

(1) Тој што неовластено лови, превезува, пренесува, прикрива, чува, одгледува, купува, продава, или на кој било начин прибавува, отуѓува или препарира диви животни и птици во поголеми количини или од поголема вредност,

ќе се казни со парична казна или со затвор до три години.

(2) Ако сторителот на делото од ставот (1) на овој член организира мрежа за извршување на делото или ако делото е сторено во состав на група или друго здружение или заради извезување на дивите животни или птици во странство,

ќе се казни со затвор од една до пет години.“

Член 47

Насловот на членот 230 се менува и гласи: “Загрозување на животната средина и природата со отпад”.

Во членот 230 ставовите (1), (2), (3) и (4) се менуваат и гласат:

„(1) Тој што со оставање, фрлање, собирање, со непрописно транспортирање на една или повеќе поврзани пратки, со преработка или отстранување на отпа-

дот, со создавање на депонии спротивно на прописите за заштита на животната средина, пропуштање на вршење надзор над собирањето, со транспортот и преработката, со непрописно управување со отпадот, или на друг начин ќе предизвика или може да предизвика значително оштетување на квалитетот на почвата, воздухот или водата или опасност за животот или здравјето на луѓето или уништување на растителен или животински свет во поголеми размери, или на ретки видови на растенија или животни,

ќе се казни со затвор од една до пет години.

(2) Ако делото од ставот (1) на овој член е сторено со опасен отпад што содржи супстанции кои имаат својство на експлозивност, реактивност, запаливост, надразливост, токсичност, инфективност, канцерогеност, мутагеност, тератогеност, екотоксичност или својство на испуштање отровни гасови преку хемиска реакција и биолошко разложување, сторителот

ќе се казни со затвор од најмалку четири години.

(3) Тој што неовластено тргува со отпад,

ќе се казни со затвор од една до пет години.

(4) Ако делото е сторено од организирана група составена од три или повеќе лица сторителот ќе се казни за делото од ставовите (1) и (3) на овој член со затвор најмалку четири години, а делото за ставот (2) на овој член најмалку осум години.“

Член 48

По членот 232 се додаваат три нови наслови и три нови члена 232-а, 232-б и 232-в, кои гласат:

„Убивање или уништување на заштитени видови на дива флора или фауна

Член 232-а

(1) Тој што убива, уништува, држи или одзема примероци на заштитени видови на дива флора или фауна во количина што има значително влијание врз нивната заштита,

ќе се казни со затвор од една до три години или со парична казна.

(2) Тој што со непридржување кон одредбите на овој закон, преземе дејствија со кои ќе отстрела, пресече, ископачи или на друг начин уништи примероци или популации од автохтон див вид и со тоа ќе предизвика истребување на автохтон див вид на територијата на Република Македонија,

ќе се казни за кривично дело истребување на автохтон див вид со затвор од една до три години.

(3) Ако со делото од ставот (1) на овој член сторителот ќе предизвика загрозување од истребување на автохтон див вид на територијата на Република Македонија,

ќе се казни со казна затвор од шест месеци до една година.

(4) Тој што делото од ставовите (1), (2) и (3) на овој член ќе го стори од небрежност,

ќе се казни со затвор до една година или парична казна.

Неовластено воведување на диви видови во природата

Член 232-б

(1) Тој што спротивно на закон, без дозвола изврши воведување на диви видови во природата на територијата на Република Македонија,

ќе се казни со казна затвор од шест месеци до една година.

(2) Ако со делото од ставот (1) на овој член дошло до сериозни нарушувања на природната рамнотежа или нарушувања во биолошката разновидност на Република Македонија, сторителот

ќе се казни со затвор од една до три години.

(3) Ако делото од ставот (1) на овој член било сторено на тој начин што сторителот не се придржувал до мерките за превентивна заштита при одредени активности, сторителот

ќе се казни со парична казна или со казна затвор од шест месеци до една година.

Неовластено тргување, увезување или превезување дива флора или фауна

Член 232-в

(1) Тој што неовластено тргува, увезува, извезува или превезува жива или мртва единка на заштитен вид на дива флора или фауна во количина што има значително влијание врз нивната заштита, или делови или деривати од нив,

ќе се казни со затвор од една до три години или со парична казна.

(2) Ако делото е сторено од небрежност, ќе се казни со парична казна или казна затвор до една година.“

Член 49

Во членот 233 став (1) зборовите: „шест месеци“ се заменуваат со зборовите: „една година“.

Во ставот (2) зборовите: „три месеци“ се заменуваат со зборовите: „една година“.

Член 50

Во членот 234 став (1) зборовите: „218 ставови (1) и (2)“ се заменуваат со зборовите: „218 ставови (1), (2) и (3)“.

Во ставот (2) зборовите: „218 став 3“ се заменуваат со зборовите: „218 ставови (3) и (4)“.

По ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Ако поради делата од оваа глава настапило значително влошување на животните услови во рамките на заштитено подрачје определено со закон, сторителот

ќе се казни со затвор од најмалку три години.“

Член 51

Во членот 236 став (4) по зборовите: „јавни инсталации“ запирката се брише и се додаваат зборовите: „или предмет во општа употреба“.

Член 52

Во членот 239 ставовите (4), (5) и (6) се менуваат и гласат:

„(4) Тој што противправно ќе присвои туѓ подвижен предмет што го нашол или до кој случајно дошол,

ќе се казни со парична казна или со затвор до една година.

(5) Ако вредноста на затаените предмети е значителна или предметите се добро под привремена заштита или културно наследство, сторителот

ќе се казни со затвор од една до десет години.

(6) За делата од ставовите (2) и (4) на овој член го нењето се презема по приватна тужба, а за ставовите (1) и (3) на овој член по предлог.“

Член 53

Насловот на членот 254 се менува и гласи: „Намерно предизвикување стечај“.

Во членот 254 став (1) по зборовите: „признавање невестинити побарувања“ се додаваат зборовите: „или на друг начин намерно повласти доверители“.

Член 54

Во членот 255 став (1) пред зборот „неспособен“ се додава зборот „трајно“.

Член 55

Во членот 256 став (1) зборовите: „или побарување по лажан исплатен ред“ се бришат.

Член 56

Во члениот 257 ставови (1) и (2) пред зборот „неспособно“ се додава зборот „трајно“.

Член 57

Во членот 261 ставот (3) се менува и гласи:

„Ако вредноста на предметот или имотот од ставот (1) или (2) на овој член е значителна или предметот или имотот е добро под привремена заштита или културно наследство или уред или друг предмет од посебно значење за сигурноста на луѓето и имотот и сигурноста на јавниот сообраќај или објект на јавни инсталации или предмет во општа употреба, сторителот ќе се казни со затвор од три до осум години.“

Член 58

Во членот 264 ставовите (1) и (2) се менуваат и гласат:

„(1) Тој што ќе оштети или уништи движно добро, археолошко наоѓалиште или друго недвижно добро под привремена заштита, културно наследство или природна реткост,

ќе се казни со затвор од една до десет години.

(2) Тој што без дозвола од надлежен орган ќе изврши конзерваторски или реставраторски работи или без дозвола или спротивно на забраната врши археолошки ископувања или истражувања или други недозволен истражувачки работи на добра под привремена заштита или културно наследство или природна реткост, а знаел и бил должен или можел да знае дека се работи за такво добро,

ќе се казни со затвор од три до десет години.“

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Ако поради делото од ставот (2) на овој член доброто под привремена заштита, културното наследство или природната реткост се оштетени или уништени, сторителот

ќе се казни со затвор од пет до десет години.“

Ставот (3) станува став (4).

По ставот (4) се додаваат два нови става (5) и (6), кои гласат:

„(5) Обидот на делото од ставот (2) на овој член е казнив.

(6) Средствата за извршување на делото и предметите на делото се одземаат.“

Член 59

Членот 265 се менува и гласи:

„(1) Тој што при археолошки ископувања, архивски истражувања, геолошко-палеонтолошки и минеролошко-петрографски истражувања, градежни или земјоделски ископувања или други истражувачки работи или на друг начин ќе присвои или ќе држи ископина, материјал или најден предмет што претставува добро под привремена заштита или културно наследство или природна реткост,

ќе се казни со затвор од една до десет години.

(2) Ако делото од ставот (1) на овој член го стори носителот на дозволата или раководителот на истражувањата,

ќе се казни со казна затвор од најмалку четири години.“

Член 60

Насловот на членот 266 и членот 266 се менуваат и гласат:

“Изнесување во странство на добра под привремена заштита или културно наследство или природни реткости

Член 266

(1) Тој што без дозвола од надлежен орган ќе изнесе во странство добро под привремена заштита или културно наследство или предмет што претставува природна реткост,

ќе се казни со затвор од три до десет години.

(2) Тој што делото од ставот (1) на овој член ќе го стори спрема добро под привремена заштита или културно наследство, а е археолошки, етнолошки, уметнички, историски предмети или иконописно дело кое е значајно добро или добро од особено значење за Република Македонија,

ќе се казни со казна затвор најмалку четири години.

(3) Ако делото од овој член го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.“

Член 61

Членот 266-а се менува и гласи:

„Тој што ќе продаде, подари или на друг начин трајно ќе отуѓи културно наследство во државна сопственост, ако не постојат обележја на некое друго потешко кривично дело,

ќе се казни со затвор од три до десет години.“

Член 62

Насловот на членот 266-б и членот 266-б се менуваат и гласат:

“Внесување на противправно прибавени добра под привремена заштита, културно наследство и природни реткости

Член 266-б

Тој што ќе внесе во Република Македонија движно добро под привремена заштита, културно наследство и природни реткости за кое знае или бил должен или можел да знае дека е противправно прибавено на територијата на друга држава,

ќе се казни со затвор од три до десет години.“

Член 63

По членот 266-б се додава нов наслов и нов член 266-в, кои гласат:

“Неовластена трговија со добра под привремена заштита, културно наследство и природна реткост

Член 266-в

(1) Тој што неовластено купува, продава, прима во залог или разменува предмети кои претставуваат добра под привремена заштита, културно наследство и природна реткост, чијшто промет е забранет или ограничен,

ќе се казни со парична казна или со затвор од една до пет години.

(2) Ако сторителот на делото од ставот (1) на овој член е сторено со цел изнесување на предметите во странство или делото е сторено во состав на група, банда или друго здружение или сторителот организирал мрежа на препродавачи или посредници,

ќе се казни со парична казна или со затвор од една до десет години.

(3) Ако делото од овој член го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

(4) Предметите и стоката на неовластена трговија ќе се одземат.“

Член 64

Во членот 268 став (2) по зборот „прибавува“ се додаваат зборовите: „или држи“.

Член 65

Во членот 269 став (2) по зборот „прибавува“ се додаваат зборовите: „или држи“.

Член 66

Во членот 274 став (2) зборовите: „или банкомат“ се бришат.

Член 67

По членот 275-в се додава нов наслов и нов член 275-г, кои гласат:

„Незаконито постапување на овластен проценувач

Член 275-г

(1) Овластен проценувач или проценувач кој ќе изврши процена или ревизија на процена спротивно на со закон определените методологија, правила или стандарди, како и на меѓународните стандарди за процена и со тие активности ќе предизвика за друг имотна штета или остварување на имотна корист,

ќе се казни со парична казна и затвор до пет години.

(2) Ако делото е сторено спрема повеќе физички или правни лица, сторителот ќе се казни со парична казна и затвор од една до пет години.

(3) Ако со делото од ставовите (1) и (2) на овој член сторителот прибавил за себе или за друг поголема имотна корист или за друг предизвикал поголема имотна штета,

ќе се казни со затвор од една до десет години.

(4) Ако делото од овој член го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

(5) Судот на сторителот ќе му изрече забрана за вршење на професија, дејност или должност под условите определени со членот 38-б од овој законик.“

Член 68

Во членот 278 ставот (4) се менува и гласи:

„Тој што организира мрежа на препродавачи или посредници за растурање на нецаринети стоки или делото од ставот (1) на овој член го изврши вооружен со огнено оружје или со употреба на сила или закана, сторителот

ќе се казни со затвор од една до пет години.“

Член 69

Во членот 278-а ставот (3) се брише.

Член 70

Во членот 283 став (1) зборовите: „договорена практика“ се заменуваат со зборовите: „усогласено однесување“.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Одговорното лице во правното лице ќе се ослободи од казна, доколку открило или дало значителен придонес во откривањето на склучениот договор, донесена одлука или усогласено однесување забранети со закон, што имало за последица надлежниот орган за заштита на конкуренцијата во постапка за утврдување на постоење на картел, согласно со правилата за заштита на конкуренцијата да определи ослободување, односно намалување на глобата на правното лице.“

Член 71

Во членот 309 по зборовите: „Врховниот суд на Република Македонија“ се додаваат зборовите: „или јавниот обвинител на Република Македонија“.

Член 72

Во членот 310 по зборовите: „Врховниот суд на Република Македонија“ се додаваат зборовите: „или јавниот обвинител на Република Македонија“.

Член 73

Во членот 311 по зборовите: „Врховниот суд на Република Македонија“ се додаваат зборовите: „или јавниот обвинител на Република Македонија“.

Член 74

Насловот на членот 319 и членот 319 се менуваат и гласат:

“Предизвикување омраза, раздор или нетрпеливост врз национална, расна, верска и друга дискриминаторска основа

Член 319

(1) Тој што со присилба, малтретирање, загрозување на сигурноста, излагање на подбив на националните, етничките, верските и други симболи, со палење, уништување или на друг начин оштетување на знаме на Република Македонија или знамиња на други држави, со оштетување туѓи предмети, со сквернавење споменици, гробови или на друг дискриминаторен начин, непосредно или посредно, ќе предизвика или ќе разгори омраза, раздор или нетрпеливост врз основа на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална или телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, или на која било друга основа предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор,

ќе се казни со затвор од една до пет години.

(2) Тој којшто делото од ставот (1) на овој член го врши со злоупотреба на положбата или на овластувањето или ако поради тие дела дошло до безредие и насилства спрема луѓе или до имотна штета од големи размери,

ќе се казни со затвор од една до десет години.”

Член 75

По членот 322 се додаваат нов наслов и нов член 322-а, кои гласат:

„Врбување за служба во странска војска

Член 322-а

(1) Тој што регрутира, повикува, поттикнува или на друг начин врбува граѓанин на Република Македонија во име на странска држава за служба во воена или паравоена формација или на друг начин го поврзува со таква формација, организира воена обука или транспорт на врбувани лица во странство,

ќе се казни со затвор од една до пет години.

(2) Сторителот ќе се казни со затвор од најмалку четири години ако делото од ставот (1) на овој член е сторено во време кога во државата за која се врши регрутирање постои воена состојба или вооружен судир.“

Член 76

Во членот 367 ставот (1) се менува и гласи:

„Сведок, вештак, преведувач или толкувач кој пред суд, јавен обвинител, нотар, извршител, орган на управа или друг орган кој донесува одлуки во со закон уредена постапка ќе даде лажен исказ,

ќе се казни со парична казна или со затвор до три години.“

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Со казната од ставот (1) на овој член ќе се казни вештак кој ќе даде лажен наод и мислење во случаи определени со закон или по барање на заинтересирано лице - нарачател.“

Во ставот (2) кој станува став (3) зборот „процесна“ се заменува со зборот „парнична“.

Ставот (3) кој станува став (4) се менува и гласи:

„(4) Ако лажниот исказ од ставот (1) на овој член е даден во кривична постапка, сторителот ќе се казни:

1) со казна затвор од една до три години ако за делото за кое се води кривична постапка е пропишана казна затвор од шест месеци до пет години;

2) со казна затвор од една до пет години ако за делото за кое се води кривична постапка е пропишана казна затвор до десет години и

3) со казна затвор најмалку четири години ако за делото за кое се води кривична постапка е пропишана казна затвор до 20 години или доживотен затвор.“

По ставот (5) кој станува став (6) се додава нов став (7), кој гласи:

„(7) Ако делото од овој член го стори правно лице ќе се казни со парична казна.“

Член 77

Членот 386 се менува и гласи:

(1) Тој што друг малтретира, грубо навредува, ја загрозува неговата сигурност или врз него врши грубо насилство и со тоа во јавноста предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв,

ќе се казни со затвор од три месеци до три години.

(2) Тој што со фрлање на пиротехнички средства или предмети со кои може да се загрози животот или телото на друг или имотот на објекти во спортски терен или гледалиште или со влегување во спортскиот терен со намера да предизвика тепачка или друго насилство,

ќе се казни со затвор од три месеци до три години.

(3) Ако делото од ставовите (1) и (2) на овој член е извршено во група од две или повеќе лица или насилството е извршено над повеќе граѓани или сторителот телесно повредил друг,

ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

(4) Со казната од ставовите (1), (2) и (3) на овој член ќе се казни сторителот на делото од ставот (1) на овој член поврзано со спортски натпревар и извршено за време, пред или по завршување на натпреварот.

(5) Ако делото од ставовите (1), (2) и (3) на овој член имало за последица предизвикување на тепачка, нереди и оштетување на имот од поголема вредност, сторителот

ќе се казни со затвор од една до пет години.

(6) Ако делото од ставовите (1), (2) и (3) на овој член имало за последица тешка телесна повреда или смрт на некое лице, сторителот

ќе се казни со затвор од од три до десет години.

(7) Со казната од ставот (5) на овој член ќе се казни организаторот на групата што го извршила делото од ставовите (2) и (3) на овој член како и организаторот на спортскиот натпревар кој не преземал мерки за спречување на насилството.

(8) За делото од ставовите (2) и (3) на овој член со парична казна ќе се казни правното лице кое учествувало во организирање на натпреварот.“

Член 78

Во членот 394 став (1) зборот „пет“ се заменува со зборот „десет“.

Во ставот 2 зборовите: „три месеци до три години“ со зборовите: „шест месеци до пет години“.

Член 79

Во членот 394-г ставот (1) се менува и гласи:

„Тој што преку компјутерски систем во јавноста шири расистички и ксенофобичен пишан материјал, слика или друга репрезентација на идеја или теорија која помага, промовира или поттикнува омраза, дискриминација или насилство, против кое било лице или група, врз основа на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална или телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, или на која било друга основа предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор,

ќе се казни со затвор од една до пет години.“

Член 80

Насловот на членот 396 се менува и гласи: „Неовластено изработување, држење, посредување и тргување со оружје или распрскувачки материји“.

Во членот 396 став (1) по зборот „набавува“ се става запирка и се додаваат зборовите: „посредува во трговија“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Ако предмет на делото од ставот (1) на овој член е поголемо количество на распрскувачки материји наменети за дозволени забавни, свечени и други активности, сторителот

ќе се казни со парична казна или со затвор до три години.“

Ставот (4) станува став (5).

Член 81

Во членот 398 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Со казната од ставот (1) на овој член ќе се казни тој што примамува, организира, дозволува, или на друг начин овозможува пристап на малолетно лице на игра на среќа во обложувалници, казина или други места каде што се игра на среќа.“

Ставовите (3) и (4) стануваат ставови (4) и (5).

Член 82

По членот 403-а се додаваат нов наслов и нов член 403-б, кои гласат:

„Злосторство на агресија

Член 403-б

(1) Тој што имајќи реална моќ да надгледува или управува со политичкото или военото дејствување на државата, ги употреби вооружените сили на една држава против суверенитетот, територијалниот интегритет или политичката независност на друга држава или на кој било друг начин спротивен на Повелбата на Обединетите нации изврши дејствие на агресија, кое по своите карактеристики, тежина и размер претставуваат особено кршење на Повелбата на Обединетите нации,

ќе се казни со казна затвор од најмалку пет години.

(2) Тој што учествува во дејствувањето на вооружените сили од ставот (1) на овој член,

ќе се казни со казна затвор од три до пет години.

(3) Тој што директно и јавно поттикнува на злосторство на агресија,

ќе се казни со казна затвор од една до десет години.

(4) Како агресија од ставот (1) на овој член без оглед на тоа дали претходно е објавена војна или не, ќе се смета:

1) инвазија или напад на вооружените сили на една држава на територијата на друга држава или воена окупација, макар и привремена, која е последица на таквата инвазија или напад, или припојување на целата или на дел од територијата на друга држава со примена на сила;

2) бомбардирање од страна на вооружените сили на една држава на територијата на друга држава или користење на какво било оружје на една држава на територијата на друга држава;

3) блокирање на пристаниште или крајбрежјето на една држава со вооружените сили на друга држава;

4) напад на вооружените сили на една држава на копнените, морските или воздушните сили на друга држава;

5) користење на вооружените сили на една држава кои се на подрачјето на друга држава, со нејзина согласност во спротивност со условите предвидени со нивниот договор или продолжување на присутноста на воените сили на подрачјето на друга држава по престанувањето на договорот;

б) давање дозвола за користење на територијата на една држава ставена на располагање на друга држава, да се користи за агресија против трета држава или

7) испраќање од страна или во име на државата на вооружени банди, групи, паравоени сили или платеници кои извршуваат вооружени акции против друга држава, кои по својата тежина одговараат на претходно наведените дејствија или нејзино значајно учествување во таквите акции.“

Член 83

Во членот 404 ставот (1) се менува и гласи:

„Тој што за време на војна, вооружен судир или окупација повредувајќи ги правилата на меѓународното право ќе нареди да се изврши напад на цивилното население, на населба, на одделни цивилни лица или на лица онеспособени за борба, што имало за последица смрт, тешка телесна повреда или тешко нарушување на здравјето на луѓето; напад без избор на целта со кој се погодува цивилното население; вршење спрема цивилното население убиства, мачења, нечовечки постапувања, биолошки, медицински или други научни експерименти, земање на ткива или органи заради предавање, нанесување на големи страдања или повреди на телесниот интегритет или на здравјето; раселување или преселување или присилно однародување или преминување во друга вера; присилување на проституција или силување, сексуално ропство или предизвикување на присилна бременост, насилна стерилизација или друг вид сексуално насилство; применување на мерки на застрашување и терор, земање на заложници, колективно казнување, противзаконито одведување во концентрациони логори и други противзаконити затворања, лишување од правото на правилно и непристрасно судење; или извршување на казна или погубување без претходна пресуда донесена од законски заснован суд во постапка во која се обезбедени општоприфатените судски гаранции присилување на служба во вооружените сили на непријателска сила или во нејзина разузнавачка служба или администрација, запишување и регрутирање на лица помлади од 15 години во вооружените сили на државата или регрутирање на лица помлади од 18 години во вооружени групи кои не се вооружени сили на државата и нивно користење преку активно учество во вооружените дејствија спротивно на условите определени со правилата на меѓународното право; искористување на присуството на цивилно население или на други заштитени лица

како жив штит на определени места или подрачја на дејствување на вооружени сили; присилување на принудна работа, изгладнување на населението, отежнување на пристапот на хуманитарна помош, конфискување на имот, грабеж на имотот на населението, противзаконито и самоволно уништување или присвојување од поголеми размери на имоти што не е оправдано со воените потреби, земање на незаконита и несразмерно голема контрибуција и реквизиција, намалување на вредноста на домашните пари или противзаконито издавање на пари или тој којшто ќе изврши некое од наведените дела,

ќе се казни со затвор најмалку десет години или со доживотен затвор.”

Член 84

Во членот 417 ставот (1) се менува и гласи:

„Тој што врз основа на разлика на полот, расата, бојата на кожа, родот, припадноста на маргинализирана група, етничката припадност, јазикот, државјанството, социјалното потекло, религијата или верското уверување, други видови уверувања, образованието, политичката припадност, личниот или општествениот статус, менталната или телесната попреченост, возраста, семејната или брачната состојба, имотниот статус, здравствената состојба, или која било друга основа предвидено со закон или со ратификуван меѓународен договор, ги повредува основните човекови права и слободи признати од страна на меѓународната заедница,

ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.“

Член 85

Во членот 418-а став (1) зборот „фертилизација“ се заменува со зборот „бременост“, а по зборовите: „нему сличен однос“ се става записка и се додаваат зборовите: „питачење или експлоатација заради со закон забранета активност“.

Член 86

Во насловот на членот 41-г зборовите: „малолетно лице“ се заменуваат со зборот „дете“

Во членот 418-г ставот (1) се менува и гласи:

„Тој што ќе подведе дете на вршење полови дејствија или ќе овозможи вршење полови дејствија со дете или врбува, превезува, пренесува, купува, продава или нуди за продавање, прибавува, обезбедува, засолнува или прифаќа дете заради експлоатација по пат на негово користење во сексуални активности за паричен или друг надоместок или други форми на сексуална експлоатација, порнографија, принудна работа или слугување, ропство, присилни бракови, присилна фертилизација, незаконито посвојување или изнудување согласност како посредник да се посвои дете, недопуштено пресадување на делови од човеково тело,

ќе се казни со затвор најмалку осум години.“

Член 87

Членот 223 од Законот за изменување и дополнување на Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 19/2004) се брише.

Член 88

Со влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат членовите 138-а, 138-б и 138-в од Законот за управување со отпадот („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 71/2004, 107/2007, 102/2008, 143/2008, 82/2009, 124/10, 51/11 и 123/12), членовите 175, 176, 177, 178, 179 и 180 од Законот за заштита на природата („Службен весник на Република Македонија“ број 67/2004, 14/2006, 84/2007, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12 и 13/13), членовите 36 и 37 од Законот за прекинување на бременоста („Службен весник на Република Македонија“ број 87/13), членовите 68 и 69 од Законот за биомедицинско потпомогнато оплодување („Службен весник на Република Македонија“ број 37/2008) и членовите 65, 66, 67 и 68 од Законот за земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување („Службен весник на Република Македонија“ број 47/11, 136/11 и 91/13).

Член 89

Членот 47 од овој закон во делот на комуналниот и друг вид неопасен отпад ќе започне да се применува од 1 јануари 2019 година, а во делот на фекалниот отпад од 1 јануари 2022 година.

Член 90

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Кривичниот законик.

Член 91

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PJLOTËSIMIN E KODIT PENAL

Neni 1

Në Kodin penal ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13 dhe 82/13), në nenin 33 paragrafi (1) pika 4 lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje.

Në pikën 5 pika në fund të fjalisë zëvendësohet me lidhëzën "dhe" dhe shtohet pikë e re 6, si vijon:

"6) ndalim për ndjekje të ndeshjeve sportive."

Pas paragrafit (8) shtohet paragraf i ri (9), si vijon:

"(9) Dënimi ndalim për ndjekje të ndeshjeve sportive mund t'i shqiptohet nëse të gjykuarit i është shqiptuar dënim me burg, dënim në para, dënim me kusht ose vërejtje gjyqësore."

Neni 2

Në nenin 35 në paragrafin (1) numri "15" zëvendësohet me numrin "20", pas fjalëve: "shqipton dënim" shtohet fjala "afatgjatë", ndërsa numri "20" zëvendësohet me numrin "40".

Në paragrafin (2) numri "15" zëvendësohet me numrin "20".

Neni 3

Në nenin 36 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"I gjykuari me dënim me burg të përjetëshëm me kusht nuk mund të lëshohet para se të vuaj së paku 25 vjet dënim me burg."

Në paragrafin (5) shtohet fjali e re si vijon: "Gjatë gjykimeve të veparave të dhunës, gjykata mund të përcaktojë edhe ndalim për ndjekje të ndeshjeve sportive që e zbaton Ministria e Punëve të Brendshme."

Neni 4

Pas nenit 38-g shtohet titull i ri dhe neni i ri 38-d, si vijonjën:

"Ndalim për ndjeke të ndeshjeve sportive

Neni 38-d

Dënimi ndalim për ndjekje të të gjitha ose të ndeshjeve të caktuara sportive, gjykata e shqipton për vepra të dhunës në ndeshje sportive në kohëzgjatje prej një deri në tre vjet."

Neni 5

Në nenin 39 paragrafi (5) ndryshohet si vijon:

"Gjatë matjes së dënimit, gjykata veçanërisht do të ketë parasysh nëse vepra penale është kryer kundër personit ose grupit të personave ose pronës, drejtpërdrejtë apo tërthorazi, për shkak të përkatësisë së tyre të seksit të caktuar, rasës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, përkatësisë së grupit të marginalizuar, përkatësisë etnike, gjuhës, shtetësisë, prejardhjes sociale, religjionit ose bindjes fetare, llojeve tjera të bindjeve, arsimit, përkatësisë politike, statusit personal ose shoqëror, pengesës mentale ose trupore, moshës, gjendjes familjare ose martesore, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, ose në cilëndo bazë tjetër të paraparë me ligj ose marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare."

Neni 6

Në nenin 41 paragrafi (1) në pikat 1, 2, 3), 4, 5 dhe 6 fjalët: "ose më shumë" shlyhen.

Neni 7

Në nenin 44 paragrafi (2) pika 1 ndryshohet si vijon:

"1) për ndonjë veprë penale në varg përcakton dënim burg të përjetshëm ose burg afatgjatë prej 40 vjetëshe, do ta shqiptojë vetëm atë dënim;"

Në pikën 2 numri "15" zëvendësohet me numrin "20".

Neni 8

Në nenin 46 në paragrafin (2) pas fjalëve: "Për veprë penale të kryer" shtohen fjalët: "para se të ketë filluar vuajtja e dënimit ose", ndërsa pas fjalëve: "burg i të miturve" shtohen fjalët: "sipas gjykimit të mëparshëm".

Neni 9

Në nenin 61 pika 3 presja zëvendësohet me lidhëzën "dhe" dhe shtohet pikë e re 4), si vijon:

"4) mjekim mjekësor - farmakologjik të kryerësve të sulmit seksual mbi fëmijë deri në 14 vjet."

Neni 10

Në nenin 62 pas paragrafit (5) shtohet paragraf i ri (6), si vijon:

"(6) mjekim mjekësor - farmakologjik mund t'i shqiptohet kryerësit të sulmit seksual mbi fëmijë deri në 14 vjet nëse i është shqiptuar dënim me burg."

Neni 11

Pas nenit 65 shtohet titull i ri dhe nen i ri 65 -a, si vijon:

"Mjekimi mjekësor - farmakologjik

Neni 65-a

(1) Kryerësit të veprës penale sulm seksual mbi fëmijë deri në 14 vjet, kur ekziston rreziku që dhe më tej të kryejë vepra të tilla, gjykata mund t'i shqiptojë masë të mjekimit mjekësor - farmakologjik.

(2) Nëse për veprën është përcaktuar dënim me burg të përjetshëm, gjykata mund kryerësit t'i shqiptojë dënim me burg prej 40 vjetësh, nëse ai pajtohet për mjekim mjekësor - farmakologjik, i cili do të zgjatë deri në fund të jetës së tij ose deri në kohën deri në të cilën sipas vlerësimit të gjykatës nevojitet të zgjasë mjekimi.

(3) Nëse për veprën është përcaktuar dënim afatgjatë me burg prej 40 vjetësh, gjykata mund kryerësit t'i shqiptojë dënim me burg prej 20 vjetësh, nëse ai pajtohet për mjekim mjekësor - farmakologjik, i cili do të zgjatë deri në fund të jetës së tij ose deri në kohën deri në të cilën sipas vlerësimit të gjykatës nevojitet të zgjasë mjekimi.

(4) Nëse për veprën është përcaktuar dënim me burg prej 20 vjetësh gjykata mund kryerësit t'ia shqiptojë dënimin minimal me burg të përcaktuar për veprën penale nëse ai pajtohet për mjekim mjekësor - farmakologjik, i

cili do të zgjatë deri në fund të jetës së tij ose deri në kohën deri në të cilën sipas vlerësimit të gjykatës nevojitet të zgjasë mjekimi.

(5) Masa nga paragrafi (1) i këtij neni, zbatohet në liri në institucione të specializuara mjekësore pas vuajtjes së dënimit me burg, ndërsa mbikëqyrjen e zbatimit të masës e zbaton Drejtoria për Zbatim të Sanksioneve. Drejtoria për Zbatim të Sanksioneve së paku një herë në gjashtë muaj e njofton gjykatën për zbatimin e masës nga paragrafi (1) i këtij neni dhe për nevojën nga vazhdimi i saj ose ndërprerja.

(6) Nëse kryerësi në rastet nga paragrafët (2), (3) dhe (4) nuk i nënshtrohet masës mjekim mjekësor - farmakologjik ose vullnetarisht e braktisë mjekimin, gjykata mund të caktojë që masa detyrimisht të zbatohet në institucion shëndetësor ose institucion tjetër të specializuar.

(7) Me përjashtim të paragrafëve (2), (3) dhe (4) të këtij neni edhe pa pëlqim të kryerësit, detyrimisht do t'ia shqiptojë masën nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse kryerësi veprën e ka kryer në përsëritje. Masa mjekim mjekësor - farmakologjik do të zgjatë deri në fund të jetës së kryerësit ose deri në kohën deri në të cilën sipas vlerësimit të gjykatës nevojitet të zgjasë mjekimi.

(8) Mënyra e zbatimit të masës mjekim mjekësor - farmakologjik më afërsisht rregullohet me Ligjin për zbatim të sanksioneve."

Neni 12

Në nenin 96 - v në paragrafin (10) fjala "likuidim" zëvendësohet me fjalët: "ndërprerje të ekzistimit".

Neni 13

Në nenin 96 - i në paragrafin (2) pas fjalëve: "pjesëmarrjet e tyre" vihet presje dhe shtohen fjalët: "nëse me vendimet e tyre ose procedurat e kanë pamundësuar ose e kanë penguar zbatimin e dënimit me para".

Neni 14

Në nenin 105 paragrafi (6) ndryshohet si vijon:

"(6) Gjukata mundet, me lutje të të gjykuarit të caktojë të shlyhet nga evidenca ndëshkuese gjykimi me burg: mbi tre vjet deri në pesë vjet në afat prej pesë vjetësh; mbi pesë vjet deri në dhjetë vjet në afat prej dhjetë vjetësh; mbi dhjetë vjet deri në 20 vjet dhe prej 40 vjet në afat prej 20 vjetësh, nga dita e dënimit të vuajtur, të parashkruar ose të falur, nëse në atë kohë i gjykuari nuk kryen veprë të re penale. Gjatë vendosjes për shlyerjen e gjykimit, gjykata do të mbajë llogari për sjelljen e të gjykuarit pas dënimit të vuajtur, për natyrën e veprës penale dhe për rrethana tjera të cilat mund të jenë me rëndësi për vlerësimin për arsyeshmërinë e shlyerjes së gjykimit."

Neni 15

Në nenin 108 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Parashkrimi i ndjekjes penale fillon nga dita kur është kryer vepra penale ose është shfaqur pasoja. Nëse vepra është kryer ndaj fëmijës, parashkrimi i ndjekjes penale fillon nga dita e hyrjes së tij në moshë madhore."

Neni 16

Në nenin 117 pas numrit "359-a" vihet presje dhe shtohen numrat "394-a deri në 394-g".

Neni 17

Në nenin 123 paragrafi (2) pas pikës 5 shtohet pikë e re 6, si vijon:

"6) tjetër do të privojë nga jeta për nxjerrje të organit, indit ose qelizave për transplantim."

Pikat 6 dhe 7 bëhen pika 7 dhe 8.

Neni 18

Pas pikës 128 shtohen dy tituj të rinj dhe dy nene të reja 128-a dhe 128-b, si vijojnë:

"Klonimi"

Neni 128-a

Ai i cili do të krijojë qenie njerëzore gjenetikiisht të njëjtë me qenie tjetër njerëzore të gjallë apo të vdekur, do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet.

Manipulime të palejuara gjenetike të fekondimit

Neni 128-b

Ai i cili do të fekondojë qelizë-vezë nga gruaja me spermatozoid të kafshës ose qelizë-vezë të kafshës me spermatozoid prej burrit, ose e zëvendëson embrionin me transplantim të pjesëve prej embrioneve tjera njerëzore ose të kafshës, ose qelizë njerëzore ose embrion njerëzor fut në kafshë ose qelizë-vezë të kafshës ose embrion fut tek gruaja.

do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet."

Neni 19

Titulli i nenit 129 ndryshohet si vijon:

"Ndërprerja e kundërligjshme e shtatzënisë dhe sterilizimi i detyrueshëm"

Në nenin 129 pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4) si vijon:

"(4) Ai i cili pa pëlqim ose me sjellje në huti ose shfrytëzim të mosdijes së personit femër në kundërshtim me ligj, me intervenim kirurgjik ose në mënyrë tjetër do ta ndërpresë aftësinë e saj për riprodhim.

do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet. "

Paragrafi (4) i cili bëhet paragraf (5), ndryshohet si vijon:

"(5) Nëse vepra nga paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni është kryer ndaj personit të mitur femër ose ka ndodhur çrregullim i rëndë trupor i shëndetit ose vdekje e personit femër, kryerësi

do të dënohet për veprën nga paragrafi (1) i këtij neni me burg prej gjashtë muaj deri në pesë vjet, ndërsa për veprën nga paragrafët (2), (3), (4) të këtij neni me burg së paku pesë vjet."

Neni 20

Në nenin 137 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"(1) Ai i cili në bazë të dallimit të seksit, rasës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, përkatësisë së grupit të marginalizuar, përkatësisë etnike, gjuhës, shtetësisë, prejardhjes sociale, religjionit ose bindjes fetare, llojeve tjera të bindjeve, arsimit, përkatësisë politike, statusit personal ose shoqëror, pengesës mentale ose trupore, moshës, gjendjes familjare ose martesore, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, ose në cilëndo bazë tjetër të paraparë me ligj ose me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare, do t'ia heq ose kufizojë të drejtat e njeriut dhe qytetarit, të përcaktuara me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, ligj ose me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare ose i cili në bazë të këtyre dallimeve u jep qytetarëve privilegje në kundërshtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, ligj ose marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare,

do të dënohet me burg prej tre muaj deri në tre vjet. "

Neni 21

Në nenin 144 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"Ai i cili nëpërmjet sistemit informatik do të kërcënohet se do të kryejë vepër penale për të cilën është përcaktuar dënim me burg prej pesë vjetësh ose dënim më i rëndë kundër ndonjë personi për shkak të përkatësisë së tyre të seksit të caktuar, rasës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, përkatësisë së grupit të marginalizuar, përkatësisë etnike, gjuhës, shtetësisë, prejardhjes sociale, religjionit ose

bindjes fetare, llojeve tjera të bindjeve, arsimit, përkatësisë politike, statusit personal ose shoqëror, pengesës mentale ose trupore, moshës, gjendjes familjare ose martesore, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, ose në cilëndo bazë tjetër të paraparë me ligj ose marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare,

do të dënohet me dënim me burg prej një deri në pesë vjet."

Neni 22

Në nenin 186 pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

"(2) Nëse vepra nga paragrafi (1) i këtij neni, është kryer ndaj fëmijës i cili ka mbushur 14 vjet kryerësi do të dënohet me burg së paku dhjetë vjet."

Paragrafët (2), (3) dhe (4) bëhen paragrafë (3), (4) dhe (5).

Neni 23

Në nenin 187 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Nëse vepra nga paragrafi (1) i këtij neni është kryer mbi fëmijë i cili ka mbushur 14 vjet kryerësi do të dënohet me burg së paku dhjetë vjet."

Në paragrafin (2) i cili bëhet paragraf (3), pas fjalëve: "paragrafi (1)" shtohen fjalët: "dhe paragrafi (2)".

Në paragrafin (3) i cili bëhet paragraf (4) fjala "veprim" zëvendësohet me fjalën "veprim", fjalët: "prej tre vjet deri në pesë vjet" zëvendësohen me fjalët: "prej tre deri në pesë vjet", ndërsa fjalët: "prej tre vjet deri në dhjetë vjet" zëvendësohen me fjalët: "prej tre deri në dhjetë vjet".

Neni 24

Titulli i nenit 188 ndryshohet si vijon: "Sulm seksual mbi fëmijë i cili nuk ka mbushur 14 vjet"

Në nenin 188 paragrafi (1) fjalët: "i mitur i cili nuk i ka mbushur" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë i cili nuk i ka mbushur"

Në paragrafin (1) fjala "tetë" zëvendësohet me numrin "12".

Paragrafët (2) dhe (3) shlyhen.

Në paragrafin (4) që bëhet paragraf (2) fjalët: "veprat nga paragrafët (1) dhe (2)" zëvendësohen me fjalët: "veprën nga paragrafi (1)", e fjala "dhjetë" zëvendësohet me numrin "15".

Paragrafi (5) bëhet paragraf (3).

Neni 25

Në nenin 189 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Nëse veprën nga paragrafi (1) e kryen familjar sipas gjakut në vijë të drejtë ose vëlla, përkatësisht motër, mësues, edukator, adoptues, kujdestar, njerik, njerikë, mjek ose person tjetër me keqpërdorim të pozitës së tij ose gjatë kryerjes së dhunës familjare do të kryejë përdhunim ose veprim tjetër seksual me fëmijë i cili ka mbushur 14 vjet, i cili i është besuar për mësim, edukim, ruajtje ose përkujdesje,

do të dënohet me burg së paku dhjetë vjet. "

Neni 26

Në nenin 190 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Ai i cili para fëmijës i cili ka mbushur 14 vjet kryen veprim seksual ose e detyron që para tij ose para tjetrit të kryejë veprim të tillë

do të dënohet me burg prej tre deri në tetë vjet."

Pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Ai që para fëmijës i cili nuk ka mbushur 14 vjet kryen veprim seksual ose e detyron që para tij ose para tjetrit të kryejë veprim të tillë

do të dënohet me burg prej së paku 4 vitesh."

Neni 27

Në nenin 191 paragrafi (3) shlyhet.
Në paragrafin (4) i cili bëhet paragraf (3) fjalët: "1 deri në 3" zëvendësohen me fjalët: "(1) dhe (2)".

Neni 28

Pas nenin 191 shtohet titull i ri dhe nen i ri 191-a, si vijojnë:

"Prostitucioni i fëmijëve

"Neni 191-a

(1) Ai që rekruton, detyron, nxit ose mashtron fëmijë që ka mbushur 14 vjet në prostitucion ose ndërmjetëson, dorëzon ose merr pjesë në dorëzimin e dikujt tjetër për kryerje të prostitucionit, ose i mundëson tjetrit shfrytëzimin e shërbimeve të tij seksuale, ose në ndonjë mënyrë e shfrytëzon për aktivitete seksuale për realizim të dobisë pronësore ose dobisë tjetër,

do të dënohet me burg prej së paku katër vitesh.

(2) Nëse vepra nga paragrafi (1) është kryer me përdorimin e forcës ose kërcënimit serioz se do të sulmohet mbi jetën ose trupin e fëmijës ose personin e afërt të tij, kryerësi

do të dënohet me burg së paku tetë vite.

(3) Nëse vepra nga paragrafët (1) dhe (2) është kryer ndaj fëmijës që nuk ka mbushur 14 vjet, kryerësi

do të dënohet me burg së paku dhjetë vite.

(4) Ai që do të organizojë kryerje të veprave nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, ose veprat do t'i kryejë gjatë kryerjes së dhunës familjare,

do të dënohet me burg prej së paku dhjetë vitesh."

Neni 29

Neni 192 fshihet

Neni 30

Në titullin e nenit 193 fjalët: "i mitur" zëvendësohen me fjalën "fëmijë".

Në nenin 193 paragrafi (1) fjalët: "i mitur i cili" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë i cili".

Në paragrafin (3) fjalët: "person i mitur" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë i cili ka mbushur 14 vjet."

Pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

"(4) Nëse vepra nga paragrafi (3) është kryer ndaj fëmijës i cili nuk ka mbushur 14 vjet, kryerësi do të dënohet me burg prej së paku katër vitesh."

Në paragrafin (4) që bëhet paragraf (5) fjalët: "person i mitur" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë i cili ka mbushur 14 vjet".

Në paragrafin (5) që bëhet paragraf (6) fjalët: "i mitur i cili" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë i cili", kurse fjala "katër" zëvendësohet me fjalën "dhjetë".

Paragrafi (6) bëhet paragraf (7).

Në paragrafin (7) që bëhet paragraf (8) pas numrit "(3)" lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje, kurse pas numrit "(4)" shtohen fjalët: "(5), (6) dhe (7)".

Neni 31

Në titullin e nenit 193-b fjalët: "i mitur që nuk ka mbushur" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë që nuk ka mbushur".

Në nenin 193-b fjalët: "i mitur që nuk ka mbushur" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë që nuk ka mbushur".

Neni 32

Në nenin 194-b fjalët: "i mitur që nuk ka mbushur" zëvendësohet me fjalët: "fëmijë që nuk ka mbushur".

Neni 33

Në titullin e nenit 197 dhe në nenin 197 në paragrafët (1) dhe (2) fjalët: "person i mitur" zëvendësohen me fjalën "fëmijë".

Neni 34

Në titullin e nenit 198 fjalët: "i mitur" zëvendësohen me fjalën "fëmijë", kurse në nenin 198 në paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) fjalët: "person i mitur" zëvendësohen me fjalën "fëmijë".

Neni 35

Në nenin 200 fjalët: "tri vite deri në pesë vite" zëvendësohen me fjalët: "tre deri në pesë vite".

Neni 36

Në titullin e nenit 201 dhe në nenin 201 në paragrafët (1), (2) dhe (3) fjalët: "person i mitur" zëvendësohen me fjalën "fëmijë".

Në paragrafin (1) fjalët: "së paku pesë vite" zëvendësohen me fjalët: "një deri në dhjetë vite".

Në paragrafin (3) fjala "dhjetë" zëvendësohet me fjalën "pesë".

Pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4) si vijon:

"(4) Nëse vepra nga paragrafët (1), (2) ose (3) është kryer ndaj fëmijës me dhënie të drogave narkotike apo substancave psikotropike, kryerësi

do të dënohet me burg së paku tetë vite."

Neni 37

Në titullin e nenit 204 fjalët: "të mitur" zëvendësohen me fjalën "fëmijë", kurse në nenin 204 në paragrafët (1) dhe (2) fjalët: "i mitur" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë i cili ka mbushur 14 vjet".

Në paragrafin (3) pas fjalës "fëmijë" shtohen fjalët: "që nuk ka mbushur 14 vjet".

Neni 38

Në nenin 210 në paragrafin (1) fjalët: "drejtimi mjekësor ose shkenca" zëvendësohen me fjalën "ligj".

Në paragrafin (3) fjalët: "dënim në para ose burg deri në tri vite" zëvendësohen me fjalët: "burg prej së paku katër viteve".

Paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"Me dënimin nga paragrafi (3) i këtij neni do të dënohet ai që në kundërshtim me ligjin shet, ndërmjetëson, shpall për nevoja ose për qasshmëri të pjesëve të trupit të njeriut për shkak të realizimit të dobisë pronësore ose dobisë tjetër."

Pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5) si vijon:

"(5) Nëse veprën e këtij neni e kryen person juridik, do të dënohet me dënim në para."

Neni 39

Pas nenit 210 shtohet titull i ri dhe nen i ri 210-a, si vijojnë:

"Marrja e kundërligjshme dhe shfrytëzimi i materialit gjenetik dhe biologjik

Neni 210-a

Ai që në mënyrë të paautorizuar merr, magazinon me qëllim që të veprojë me të ose shfrytëzon material gjenetik biologjik,

do të dënohet me dënim në para ose me dënim me burg prej një deri në tri vite."

Neni 40

Në nenin 215 paragrafi (1) pas fjalës "paautorizuar" shtohet fjala "organizon" dhe vihet presje.

Në paragrafin (3) pas fjalës "ndërmjetësues" shtohen fjalët: "ose ka organizuar veprim nga paragrafi (1) i këtij neni."

Neni 41

Në nenin 216-b paragrafi (2) fjalët: "i mitur" zëvendësohen me fjalët: "fëmijë që ka mbushur 14 vjet".

Pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3) si vijon:

"(3) Nëse vepra nga paragrafi (2) i këtij neni, është kryer ndaj fëmijës që nuk ka mbushur 14 vjet, kryerësi do të dënohet me burg prej së paku katër vitesh."

Neni 42

Në nenin 218 paragrafët (1) dhe (2) ndryshohen si vijojnë:

"(1) Ai i cili me lëshimin e gazrave toksike apo të djegura, të sasisë më të madhe nga ajo maksimale e lejuar me ligj të materialeve ose rrezatimit jonizues në ajër, ujë apo tokë, ose në mënyrë tjetër mund të shkaktojë ose do të shkaktojë dëmtim të konsiderueshëm të cilësisë së ajrit, ujit apo tokës ose rrezik për jetën ose shëndetin e njerëzve apo shkatërrimin e botës bimore apo shtazore në përmasa më të mëdha ose të llojeve të rralla të bimëve ose shtazëve, do të dënohet me burg prej katër deri në dhjetë vite."

(2) Personi zyrtar apo personi përgjegjës në personin juridik me mosrrespektimin e rregullave për mbrojtjen e mjedisit do të lëshojë të vendosë aparate për pastrim apo do të lejojë ndërtim, vënie në veprim ose shfrytëzim të repartit që e ndot mjedisin jetësor ose në mënyrë tjetër do të lëshojë marrje të masave për pengim ose pamundësim të ndotjes së ajrit, ujit, tokës, që e tejkalon kufirin e lejuar ose për pengim të zhurmës që në masë të konsiderueshme e tejkalon kufirin e lejuar dhe me këtë do të shkaktojë rrezik për jetën ose shëndetin e njerëzve apo shkatërrimin e botës bimore dhe shtazore në përmasa më të madhe, ose të llojeve të rralla të bimëve apo shtazëve,

do të dënohet me burg së paku katër vite."

Pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3), si vijon:

"(3) Me dënimin nga paragrafi (2) i këtij neni, do të dënohet ai që në kundërshtim me rregullat menaxhon apo punon me stabiliment në të cilin kryhen aktivitete të rrezikshme ose në të cilin ruhen ose shfrytëzohen materie të rrezikshme ose preparate, që jashtë stabilimentit munden në mënyrë permanente apo në masë të konsiderueshme ta rrezikojnë cilësinë e ajrit, ujit apo tokës ose në masë të konsiderueshme ta rrezikojnë jetën apo shëndetin e njerëzve apo në masë të konsiderueshme në rajon më të gjerë ta rrezikojnë botën bimore ose shtazore."

Në paragrafin (3) që bëhet paragraf (4) numri "dhe 2" zëvendësohen me numrat "(2) dhe (3)."

Paragrafët (4) dhe (5) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Neni 43

Pas nenit 218 shtohet titulli i ri dhe nen i ri 218-a, si vijojnë:

"Prodhimi, tregtia apo përdorimi i substancave që e varfërojnë mbështjellësin e ozonit"

Neni 218-a

(1) Ai që prodhon, importon, eksporton, plason në treg ose përdor substanca të palejuara që e varfërojnë mbështjellësin e ozonit,

do të dënohet me burg prej tre muaj deri në gjashtë vite ose dënim me para.

(2) Nëse vepra është kryer nga pakujdesia, kryerësi do të dënohet me dënim në para ose burg deri në një vit.

(3) Nëse veprën e bën personi juridik,

do të dënohet me dënim në para.

(4) Për veprën nga paragrafi (1) i këtij neni nuk do të dënohet ai që përdor aparate në amvisëri të furnizuar para hyrjes në fuqi të këtij ligji."

Neni 44

Në nenin 225-a paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Ai që kryen eksploitim të rërës, çakëllit ose gurit ose lëndëve tjera të para minerale të caktuara me ligj, me vlerë më të madhe, pa koncesion ose leje,

do të dënohet me burg prej gjashtë muaj deri në tri vite ose me dënim me para."

Neni 45

Në nenin 228 në paragrafin (1) fjalët: "gjashtë muaj" zëvendësohen me fjalët: "një vit".

Në paragrafin (2) fjala "një" zëvendësohet me fjalën "tre".

Në paragrafin (3) fjalët: "tre muaj deri në tri vite" zëvendësohen me fjalët: "gjashtë muaj deri në pesë vite".

Në paragrafin (4) fjalët: "ndihmë në para ose me burg deri në tri vite" zëvendësohen me fjalët: "me burg prej një deri në pesë vite".

Neni 46

Pas nenit 228 shtohet titulli i ri dhe nen i ri 228-a, si vijojnë:

"Gjuajta, ruajta dhe tjetërsimi në mënyrë të paautorizuar i kafshëve dhe shpezëve të egra"

Neni 228-a

(1) Ai që në mënyrë të paautorizuar gjuan, transporton, bart, fsheh, ruan, rrit, blen, shet, ose në mënyrë tjetër furnizon, tjetëron ose balsamon kafshë dhe shpezë të egra në sasi më të mëdha ose me vlerë më të madhe,

do të dënohet me dënim në para ose me burg deri në tri vite.

(2) Nëse kryerësi i veprës nga paragrafi (1) organizon rrjet për kryerje të veprës ose nëse vepra është kryer në përbërje të grupit apo bashkimit tjetër ose për eksportim të kafshëve të egra ose shpezëve jashtë vendit,

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vite."

Neni 47

Titulli i nenit 230 ndryshohet si vijon: "Rrezikimi i mjedisit jetësor dhe i natyrës me hedhurina".

Në nenin 230 paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) ndryshohen si vijojnë:

"(1) Ai që me lënien, hedhjen, grumbullimin, me transportimin e paligjshëm të një ose më shumë dërgesave të lidhura, me përpunim ose mënjanim të hedhurinave, me krijimin e deponive në kundërshtim me rregullat për mbrojtjen e mjedisit jetësor, lëshimin e kryerjes së mbikëqyrjes mbi grumbullimin, me transportin dhe përpunimin, me menaxhimin e paligjshëm të hedhurinave, ose në mënyrë tjetër do të shkaktojë ose mund të shkaktojë dëmtim të konsiderueshëm të cilësisë së ajrit, tokës ose ujit ose rrezik për jetën ose shëndetin e njerëzve apo shkatërrim të botës bimore ose shtazore në përmasa më të mëdha, ose të llojeve të rralla të bimëve ose kafshëve,

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vite.

(2) Nëse vepra nga paragrafi (1), është kryer me hedhurina të rrezikshme që përmbajnë substanca të cilat kanë cilësi të eksplozivitetit, reaktivitetit, ndezshmërisë, ngacimit, toksicitetit, infektivitetit, kancerogjenitetit, mutagjenitetit, teratogjenitetit, ekotoksicitetit, ose cilësi të lëshimit të gazrave helmuese përmes reagimit kimik dhe zërthimit biologjik, kryerësi

do të dënohet me burg prej së paku katër vitesh.

(3) Ai që në mënyrë të paautorizuar tregton me hedhurina,

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vite.

(4) Nëse vepra është kryer nga grup i organizuar i përbërë nga tre ose më shumë persona, kryerësi do të dënohet për veprën nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni, me burg së paku katër vjet, kurse për veprën nga paragrafi (2) i këtij neni, së paku tetë vjet."

Neni 48

Pas nenit 232 shtohen tre tituj të rinj dhe tre nene të reja 232-a, 232-b dhe 232-v, si vijojnë:

"Vrasja ose shkatërrimi i llojeve të mbrojtura të florës dhe faunës së egër"

Neni 232-a

(1) Ai që vret, shkatërron, mban ose merr ekzemplarë të llojeve të mbrojtura të florës dhe faunës së egër në sasi që ka ndikim të konsiderueshëm në mbrojtjen e tyre, do të dënohet me burg prej një deri në tri vite ose me dënim në para.

(2) Ai që me mosrespektimin e dispozitave të këtij ligji, ndërmerri aktivitete me të cilat do të gjuajë, prejë, shkulë, ose në mënyrë tjetër shkatërrojë ekzemplarë ose popullata të llojit të egër autokton dhe më këtë do të shkaktojë shfarosje të llojit të egër autokton në territorin e Republikës së Maqedonisë,

do të dënohet për veprën penale shfarosje të llojit të egër autokton me burg prej një deri në tri vite.

(3) Nëse me veprën nga paragrafi (1) i këtij neni, kryerësi do të shkaktojë rrezikim nga shfarosja e llojit të egër autokton në territorin e Republikës së Maqedonisë,

do të dënohet me dënim me burg prej gjashtë muaj deri në një vit.

(4) Ai që veprën nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni do ta kryejë nga pakujdesia,

do të dënohet me burg deri në një vit ose dënim me para.

Vendosja në mënyrë të paautorizuar e llojeve të egra në natyrë

Neni 232-b

(1) Ai që në kundërshtim me ligjin, pa leje kryen vendosje të llojeve të egra në natyrë në territorin e Republikës së Maqedonisë,

do të dënohet me dënim me burg prej gjashtë muaj deri në një vit.

(2) Nëse me veprën nga paragrafi (1) i këtij neni, kanë ndodhur rrezikime serioze të baraspeshës natyrore ose çrregullime më shumëllojshmërinë biologjike të Republikës së Maqedonisë, kryerësi

do të dënohet me burg prej një deri në tri vite.

(3) Nëse vepra nga paragrafi (1) i këtij neni është kryer në atë mënyrë që kryerësi nuk i ka respektuar masat për mbrojtje preventive gjatë aktiviteteve të caktuara, kryerësi

do të dënohet me dënim në para ose me dënim me burg prej gjashtë muaj deri në një vit.

Tregtimi, importimi ose transportimi i paautorizuar i florës dhe faunës së egër

Neni 232-v

(1) Personi i cili në mënyrë të paautorizuar tregton, importon, eksporton apo transporton njësi të gjallë apo të vdekur të llojit të mbrojtur të florës apo faunës së egër në sasi që ka ndikim të konsiderueshëm mbi mbrojtjen e tyre, apo pjesët ose derivatet e tyre,

do të dënohet me burg prej një deri në tri vite ose me dënim në para.

(2) Nëse vepra është kryer nga pakujdesia, do të dënohet me dënim në para ose dënim me burg deri në një vit."

Neni 49

Në nenin 233 paragrafi (1) fjalët: "gjashtë muaj" zëvendësohen me fjalët: "një vit".

Në paragrafin (2) fjalët: "tre muaj" zëvendësohen me fjalët: "një vit".

Neni 50

Në nenin 234 në paragrafin (1) fjalët: "218 paragrafët (1) dhe (2)" zëvendësohen me fjalët: "218 paragrafët (1), (2) dhe (3)".

Në paragrafin (2) fjalët: "218 paragrafi 3" zëvendësohen me fjalët: "218 paragrafët (3) dhe (4)".

Pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

"(5) Nëse për shkak të veprave nga ky kapitull ka ndodhur përkeqësim i dukshëm i kushteve jetësore në kuadër të rajonit të mbrojtur të përcaktuar me ligj, kryerësi do të dënohet me burg prej së paku tri vjet."

Neni 51

Në nenin 236 paragrafi (4) pas fjalëve: "instalime publike" presja fshihet dhe shtohen fjalët: "ose lëndë në përdorim të përgjithshëm,"

Neni 52

Në nenin 239 paragrafët (4), (5) dhe (6) ndryshohen si vijojnë:

"(4) Ai që në mënyrë të kundërligjshme do të përvetësojë send të huaj të tundshëm që e ka gjetur ose deri tek i cili ka ardhur rastësisht,

do të dënohet me dënim në para ose me burg deri në një vit.

(5) Nëse vlera e sendeve të fshehura është e konsiderueshme ose lëndët janë e mirë me mbrojtje të përkohshme ose trashëgimi kulturorë, kryerësi

do të dënohet me burg prej një deri në dhjetë vite.

(6) Për veprat nga paragrafët (2) dhe (4), ndjekja ndërmerret me padi private, kurse për paragrafët (1) dhe (3) me propozim."

Neni 53

Titulli i nenit 254 ndryshohet si vijon: "Shkaktim i qëllimshëm i falimentimit"

Në nenin 254 paragrafi (1) pas fjalëve: "pranimi i kërkesave të pavërteta" shtohen fjalët: "ose në mënyrë tjetër me qëllim autorizon kreditorë".

Neni 54

Në nenin 255 paragrafi (1) para fjalëve: " i paaftë" shtohet fjala "përherë".

Neni 55

Në nenin 256 paragrafi (1) fjalët: "ose kërkesë me rend të rremë pagesor" shlyhen.

Neni 56

Në nenin 257 në paragrafët (1) dhe (2) para fjalëve: " i paaftë" shtohet fjala "përherë".

Neni 57

Në nenin 261 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Nëse vlera e sendit ose pronës nga paragrafi (1) ose paragrafi (2) të këtij neni është e konsiderueshme ose sendi ose prona është e mirë nën mbrojtje të përkohshme ose trashëgimi kulturorë ose aparat ose send tjetër me rëndësi të veçantë për sigurinë e njerëzve ose pronës dhe sigurinë e komunikacionit publik ose objekt i instalimeve publike ose send në përdorim të përgjithshëm, kryerësi

do të dënohet me burg prej tri deri në tetë vjet."

Neni 58

Në nenin 264 paragrafët (1) dhe (2) ndryshohen si vijojnë:

"(1) Ai që do të dëmtojë ose shkatërrojë të mirë të tundshme, vendzbulim arkeologjik ose të mirë tjetër të patundshme nën mbrojtje të përkohshme, trashëgimi kulturorë ose raritet natyror,

do të dënohet me burg prej një deri në dhjetë vjet.

(2) Ai i cili pa leje nga organ kompetent do të kryejë punë konservatore ose restauruese ose pa leje ose në kundërshtim me ndalimin kryen gërmime arkeologjike ose hulumtime ose punë tjera hulumtuese të palejuara të të mirave nën mbrojtje të përkohshme ose trashëgimi

kulturore ose raritet natyror, ndërkaq e ka ditur dhe ka qenë i obliguar ose ka mundur të dijë se bëhet fjalë për të mirë të tillë,

do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet.“

Pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3) si vijon:

"(3) Nëse për shkak të veprës nga paragrafi (2) i këtij neni e mira nën mbrojtje të përkohshme, trashëgimi kulturore ose raritet natyror dëmtohen ose shkatërrohen, kryerësi

do të dënohet me burg prej pesë deri në dhjetë vjet. “

Paragrafi (3) bëhet paragraf (4).

Pas paragrafit (4) shtohen dy paragrafë të rinj (5) dhe (6) si vijojnë:

"(5) Përpjekja e veprës nga paragrafi (2) është e ndëshkueshme.

(6) Mjetet për kryerjen e veprës dhe sendet e veprës konfiskohen."

Neni 59

Neni 265 ndryshohet si vijon:

"(1) Ai i cili gjatë gërmimeve arkeologjike, hulumtimeve arkivore, hulumtimeve gjeologjike - paleontologjike dhe mineralogjike – petrografike, gërmimeve ndërtimore apo bujqësore apo punëve tjera hulumtuese apo në mënyrë tjetër do të përvetësojë ose do të mbajë relik, material ose send të gjetur që paraqet të mirë nën mbrojtje të përkohshme ose trashëgimi kulturore ose raritet natyror,

do të dënohet me burg prej një deri në dhjetë vjet.

(2) Nëse veprën nga paragrafi (1) i këtij neni, bartësi i lejes ose udhëheqësi i hulumtimeve,

do të dënohet me burg së paku katër vjet."

Neni 60

Titulli i nenit 266 dhe neni 266 ndryshohen si vijojnë:

"Nxjerrja jashtë vendit i të mirave nën mbrojtje të përkohshme ose trashëgimi kulturore ose raritet natyror

Neni 266

(1) Ai i cili pa lejen e organit kompetent do të nxjerrë jashtë vendit të mirë nën mbrojtje të përkohshme ose trashëgimi kulturore ose send që paraqet raritet natyror, do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet.

(2) Ai i cili veprën nga paragrafi (1) do ta kryejë ndaj të mirës nën mbrojtje të përkohshme ose trashëgimi kulturore, ndërkaq është arkeologjike, etnologjike, artistike, sende historike ose vepër ikonografie, që është e mirë e rëndësishme ose e mirë me rëndësi të veçantë për Republikën e Maqedonisë, do të dënohet me burg së paku katër vjet.

(3) Nëse veprën të këtij neni e kryen person juridik, do të dënohet me dënim me para."

Neni 61

Neni 266-a ndryshohet si vijon:

"Ai i cili do të shesë, dhurojë ose në mënyrë tjetër në mënyrë të përhershme do të tjetërsojë trashëgimi kulturore në pronësi shtetërore, nëse nuk ekzistojnë shenja të ndonjë veprë tjetër penale më të rëndë,

do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet."

Neni 62

Titulli i nenit 266-b dhe neni 266-b ndryshohen si vijojnë:

"Futja e të mirave nën mbrojtje të përkohshme, trashëgimi kulturore dhe raritete natyrore të siguruara në mënyrë të paligjshme

Neni 266-b

Ai i cili do të futë në Republikën e Maqedonisë të mirë të tundshme nën mbrojtje të përkohshme, trashëgimi kulturore dhe raritete natyrore për të cilën e di ose ka qenë i obliguar ose ka mundur të dijë se është futur në mënyrë të paligjshme në territorin e shtetit tjetër, do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet.“

Neni 63

Pas nenit 266-b shtohet titull i ri dhe neni i ri 266-v, si vijojnë:

"Tregtia e pa autorizuar me të mira nën mbrojtje të përkohshme, trashëgimi kulturore dhe raritet natyror

Neni 266-v

(1) Ai i cili në mënyrë të paautorizuar blen, shet, pranon si peng ose shkëmben sende të cilat paraqesin të mirë nën mbrojtje të përkohshme, trashëgimi kulturore dhe raritet natyror, qarkullimi i të cilës është i ndaluar ose i kufizuar,

do të dënohet me dënim me para ose me burg prej një deri në pesë vjet.

(2) Nëse kryerësi i veprës nga paragrafi (1) është kryer me qëllim të nxjerrjes së sendeve jashtë vendit ose vepra është kryer në përbërje të grupit, bandës ose bashkim tjetër ose kryerësi ka organizuar rrjet të stërshitësve ose ndërmjetësuesve,

do të dënohet me dënim me para ose me burg prej një deri në dhjetë vjet.

(3) Nëse veprën nga ky nen e kryen person juridik, do të dënohet me dënim me para.

(4) Sendet dhe malli nga tregtia e paautorizuar do të konfiskohen."

Neni 64

Në nenin 268 paragrafi (2) para fjalës "siguron" shtohen fjalët: "ose mban".

Neni 65

Në nenin 269 paragrafi (2) para fjalës "siguron" shtohen fjalët: "ose mban".

Neni 66

Në nenin 274 paragrafi (2) fjalët: "ose bankomat" shlyhen.

Neni 67

Pas nenit 275-v shtohet titull i ri dhe neni i ri 275-g, si vijojnë:

"Veprimi i paligjshëm i vlerësuesit të autorizuar

Neni 275-g

(1) Vlerësuesi i autorizuar ose vlerësuesi i cili bën vlerësim ose revizion të vlerësimit në kundërshtim me metodologjitë e përcaktuara me ligj, rregullat ose standardet, si dhe standardet ndërkombëtare për vlerësim dhe me ato aktivitete do të shkaktojë për tjetrin dëm pronësor ose realizim të dobisë pronësore,

do të dënohet me dënim me para dhe burg deri në pesë vjet.

(2) Nëse vepra është kryer ndaj më tepër personave fizikë ose juridikë, kryerësi

do të dënohet me dënim me para dhe burg prej një deri në pesë vjet.

(3) Nëse me veprën nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, kryerësi ka siguruar për vete ose për tjetër dobi më të madhe pronësore ose për tjetër ka shkaktuar dëm më të madh pronësor.

do të dënohet me burg prej një deri në dhjetë vjet.

(4) Nëse veprën të këtij neni e kryen person juridik, do të dënohet me dënim në para.

(5) Gjykata kryerësit do t'i shqiptojë ndalim për ushtrimin e profesionit, veprimtarisë ose detyrës nën kushtet e përcaktuara me nenin 38-b të këtij ligji."

Neni 68

Në nenin 278 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"Ai i cili organizon rrjet të stërshitësve ose ndërmjetësuesve për shpërndarjen e mallrave të padoganuara ose veprën nga paragrafi (1) i këtij neni e kryen i armatosur me armë zjarri ose me përdorimin e forcës ose kërcënimit, kryerësi

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vjet."

Neni 69

Në nenin 278-a paragrafi (3) shlyhet.

Neni 70

Në nenin 283 paragrafi (1) fjalët: "praktika e kontraktuar" zëvendësohen me fjalët: "sjellje e harmonizuar".

Pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

"(2) Personi përgjegjës në personin juridik do të lirohet nga dënimi nëse ka zbuluar ose ka dhënë kontribut të konsiderueshëm në zbulimin e marrëveshjes së lidhur, vendimit të marrë ose sjelljes së harmonizuar të ndaluara me ligj, që ka pasur si pasojë organi kompetent për mbrojtjen e konkurrencës në procedurë për përcaktimin e ekzistimit të kartelit, në pajtim me rregullat për mbrojtjen e konkurrencës, të përcaktojë lirim, përkatësisht zvogëlim të gjorbës së personit juridik."

Neni 71

Në nenin 309 pas fjalëve: "Gjykata Supreme e Republikës së Maqedonisë", shtohen fjalët: "ose Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë".

Neni 72

Në nenin 310 pas fjalëve: "Gjykata Supreme e Republikës së Maqedonisë", shtohen fjalët: "ose Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë".

Neni 73

Në nenin 311 pas fjalëve: "Gjykata Supreme e Republikës së Maqedonisë", shtohen fjalët: "ose Prokurori Publik i Republikës së Maqedonisë".

Neni 74

Titulli i nenit 319 dhe neni 319 ndryshohen si vijojnë:

"Shkaktimi i urrejtjes, përçarjes ose mostolerancës në bazë nacionale, racore, fetare dhe bazë tjetër të diskriminimit

Neni 319

(1) Ai i cili me dhunë, maltretim, cenim të sigurisë, shprehje të përqeshjes së simboleve nacionale, etnike, fetare dhe simboleve tjera, me nderjen, shkatërrimin ose në mënyrë tjetër dëmtimin e flamurit të Republikës së Maqedonisë, flamujve të shteteve tjera, me dëmtimin e sendeve të huaja, me përdhosjen e përmendoreve, varrezave ose mënyrë tjetër diskriminuese, në mënyrë të

drejtpërdrejtë ose të tërthortë do të shkaktojë ose do të nderëzë urrejtje, përçarje ose mostolerancë në bazë të seksit, racës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, përkatësisë së grupit të marginalizuar, përkatësisë etnike, gjuhës, shtetësisë, origjinës sociale, religjionit ose bindjes fetare, llojeve tjera të bindjeve, arsimit, përkatësisë politike, statusit personal ose shoqëror, pengesës mentale ose trupore, moshës, statusit familjar ose martesor, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, ose në cilëndo bazë tjetër të paraparë me ligj ose me marrëveshje të ratifikuara ndërkombëtare,

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vjet.

(2) Ai i cili veprën nga paragrafi (1) i këtij neni e kryen me keqpërdorimin e pozitës ose të autorizimit ose nëse për shkak të atyre veprave është krijuar anarki dhe dhunë ndaj njerëzve ose dëmtim i pronës me përmasa të mëdha, do të dënohet me burg prej një deri në dhjetë vjet."

Neni 75

Pas nenit 322 shtohen titull i ri dhe nen i ri 322-a, si vijojnë:

"Rekrutimi për shërbim në ushtri të huaj

Neni 322-a

(1) Ai i cili rekruton, thirr, nxit apo në mënyrë tjetër rekruton qytetar të Republikës së Maqedonisë në emër të shtetit të huaj për shërbim në formacion ushtarak ose paraushtarak apo në mënyrë tjetër e lidh me formacion tjetër, trajnim të organizuar ushtarak ose transport të personave të rekrutuar në vend të huaj,

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vjet.

(2) Kryerësi do të dënohet me burg prej së paku katër viteve nëse vepra nga paragrafi (1) është bërë në kohën kur në shtetin për të cilin kryhet rekrutimi ekziston gjendje e luftës ose konflikt i armatosur."

Neni 76

Në nenin 367 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Dëshmitari, eksperti, përkthyesi apo interpretuesi i cili para gjykatës, prokurorit publik, noterit, përmbaruesit, organit të administratës ose organit tjetër i cili miraton vendime në procedurë të rregulluar me ligj do të japë deklaratë të rrejshme,

do të dënohet me dënim me para ose me burg deri në tre vjet."

Pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

"(2) Me dënimin nga paragrafi (1) i këtij neni, do të dënohet eksperti i cili do të japë konstatim dhe mendim të rrejshëm në raste të përcaktuara me ligj ose me kërkesë të personit të interesuar – porositës."

Në paragrafin (2) i cili bëhet paragrafi (3) fjala "procesore" zëvendësohet me fjalën "kontestimore".

Paragrafi (3) i cili bëhet paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"(4) Nëse deklarata e rrejshme nga paragrafi (1) është dhënë në procedurë penale kryerësi do të dënohet:

1) Me dënim me burg prej një deri në tre vjet nëse për veprën për të cilën mbahet procedurë penale është përcaktuar dënim me burg prej 6 muaj deri në pesë vjet,

2) Me dënim me burg prej një deri në pesë vjet nëse për veprën për të cilën mbahet procedurë penale është përcaktuar dënim me burg deri në dhjetë vjet dhe

3) Me dënim me burg së paku katër vjet nëse për veprën për të cilën mbahet procedurë penale është përcaktuar dënim me burg deri në 20 vjet ose burg të përjetshëm."

Pas paragrafit (5) i cili bëhet paragrafi (6) shtohet paragrafi i ri (7) si vijon:

"(7) Nëse veprën të këtij neni e bën personi juridik do të dënohet me dënim me para."

Neni 77

Neni 386 ndryshohet si vijon:

(1) Ai i cili maltreton tjetër, ofendon brutalisht, e rrezikon sigurinë e tij ose mbi të kryen dhunë brutale dhe me këtë në opinion shkaktin ndjenjë të pasigurisë, rrezikimit ose frikës,

do të dënohet me burg prej tre muaj deri në tre vjet.

(2) Ai i cili me hedhjen e mjeteve piroteknike ose sendeve me të cilat mund të rrezikohet jeta ose trupi i tjetrit ose prona e objekteve në terren sportiv ose vëndshikim ose me hyrje në terrenin sportiv me qëllim që të shkaktojë rrahje ose dhunë tjetër,

do të dënohet me burg prej tre muaj deri në tre vjet

(3) Nëse vepra nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni është kryer në grup prej dy apo më shumë personave ose dhuna është kryer mbi më shumë qytetarë ose kryerësi i ka shkakuar lëndime trupore tjetrit,

do të dënohet me burg prej gjashtë muaj deri në pesë vjet.

(4) Me dënimin nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni do të dënohet kryerësi i veprës nga paragrafi (1) të këtij neni lidhur me ndeshje sportive dhe të kryer gjatë kohës, para ose pas përfundimit të ndeshjes.

(5) Nëse vepra nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, ka pasur për pasojë shkaktimin e rrahjes, tollovisë dhe dëmtimit të pronës me vlerë më të madhe, kryerësi

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vjet.

(6) Nëse vepra nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni ka pasur për pasojë lëndim të rëndë trupor ose vdekje të ndonjë personi, kryerësi

do të dënohet me burg prej tre deri në dhjetë vjet.

(7) Me dënimin nga paragrafi (5) të këtij neni do të dënohet organizatori i grupit i cili e ka kryer veprën nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni si dhe organizatori i ndeshjes sportive i cili nuk ka ndërmarrë masa për parandalimin e dhunës.

(8) Për veprën nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni me dënim me para do të dënohet personi juridik i cili ka marrë pjesë në organizimin e ndeshjes."

Neni 78

Në nenin 394 paragrafi (1) fjala "pesë" zëvendësohet me fjalën "dhjetë".

Në paragrafin 2 fjalët: "tre muaj deri në tre vjet" me fjalët: "gjashtë muaj deri në pesë vjet".

Neni 79

Në nenin 394-g paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Ai i cili nëpërmjet sistemit kompjuterik në publik përhap material të shkruar racist dhe ksenofobik, fotografi ose reprezentim tjetër të idesë ose teori e cila ndihmon, promovon ose nxit urrejte, diskriminim ose dhunë, kundër cilitdo person ose grup, në bazë të seksit, racës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, përkatësisë së grupit të marginalizuar, përkatësisë etnike, gjuhës, shtetësisë, prejardhjes sociale, religjionit ose bindjes fetare, llojeve tjera të bindjes, arsimit, përkatësisë politike, statusit personal ose shoqëror, pengesës mentale ose trupore, moshës, gjendjes familjare ose bashkëshortore, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, ose në cilëndo bazë tjetër të paraparë me ligj ose marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare,

do të dënohet me burg prej një deri në pesë vjet."

Neni 80

Titulli i nenit 396 ndryshohet si vijon: "Përpunimi i paautorizuar, mbajtja, ndërmjetësimi dhe tregtimi me armë ose materie shpërthyes"

Në nenin 396 në paragrafin (1) pas fjalës "furnizon" vihet presje dhe shtohen fjalët: "ndërmjetëson në tregti".

Pas paragrafit (3) shtohet paragrafi i ri (4), si vijon:

"(4) Nëse lëndë e veprës nga paragrafi (1) të këtij neni është sasi më e madhe e materieve shpërthyes të dedikuara për aktivitete të lejuara argëtuese, solemne dhe aktivitete tjera, kryerësi

do të dënohet me dënim me para ose me burg deri në tre vjet. "

Paragrafi (4) bëhet paragraf (5).

Neni 81

Në nenin 398 shtohet paragrafi i ri (3), si vijon:

"(3) Me dënimin nga paragrafi (1) të këtij neni, do të dënohet ai i cili mashtron, organizon, lejon, ose në mënyrë tjetër mundëson qasje të personit të mitur në lojën e fatit në bastore, kazino ose vende tjera ku luhen lojëra të fatit."

Paragrafët (3) dhe (4) bëhen paragrafë (4) dhe (5).

Neni 82

Pas nenit 403 - a shtohen titulli i ri dhe nen i ri 403-b, si vijon:

"Krimi i agresionit"

Neni 403-b

(1) Ai që duke pasur fuqi reale të mbikëqyrë dhe menaxhojë me veprimin politik ose ushtarak të shtetit, i përdor forcat e armatosura të një shteti kundër sovranitetit, integritetit territorial ose pavarësisë politike të shtetit tjetër ose cilëndo mënyrë tjetër në kundërshtim me Kartën e Kombeve të Bashkuara kryen veprim të agresionit, që sipas karakteristikave të veta, peshës dhe përmasës paraqesin shkelje të konsiderueshme të Kartës së Kombeve të Bashkuara,

do të dënohet me dënim me burg prej së paku pesë vjetësh.

(2) Ai i cili merr pjesë në veprimin e forcave të armatosura nga paragrafi (1) i këtij neni, do të dënohet me dënim me burg prej tre deri në pesë vjet.

(3) Ai i cili në mënyrë të drejtëpërdrejtë dhe publikisht nxit në krim të agresionit, do të dënohet

me dënim me burg prej një deri në dhjetë vjet.

(4) Si agresion nga paragrafi (1) i këtij neni pa marrë parasysh nëse paraprakisht është shpallur luftë ose jo, do të llogaritet:

1) invazioni ose sulmi i forcave të armatosura të një shteti në territorin e shtetit tjetër ose okupimi ushtarak, qoftë edhe i përkohshëm, që është pasojë e invazionit të tillë ose sulmit, ose bashkimit të të gjithë ose të një pjese nga territori i shtetit tjetër me zbatimin e forcës;

2) bombardimi nga ana e forcave të armatosura të një shteti në territorin e shtetit tjetër ose shfrytëzimi i çfarëdo qoftë arme i një shteti në territorin e shtetit tjetër;

3) bllokimi i portit ose bregdetit të një shteti me forcat e armatosura të shtetit tjetër;

4) sulmi i forcave të armatosura të një shteti i forcave tokësore, detare ose ajrore të shtetit tjetër;

5) shfrytëzimi i forcave të armatosura të një shteti të cilët janë në rajonin e shtetit tjetër, me pëlqimin e tij në kundërshtim me kushtet të parapara me marrëveshjen e tyre ose vazhdimin e prezencës së forcave ushtarake në rajonin e shtetit tjetër pas ndërprerjes së marrëveshjes;

6) dhënia e lejes për shfrytëzimin e territorit të një shteti të vënë në disponim të shtetit tjetër, të shfrytëzohet për agresion kundër shtetit të tretë ose

7) dërgimi nga ana ose në emër të shtetit të bandave të armatosura, grupeve, forca paraushtarake ose mercenarëve të cilët kryejnë aksione të armatosura kundër shtetit tjetër, të cilët për nga rëndësia i përgjigjen veprimeve paraprakisht të theksuara ose pjesëmarrja e tyre e konsiderueshme në aksionet e tilla."

Neni 83

Në nenin 404 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Ai i cili gjatë kohës së luftës, konfliktit të armatosur ose okupimit duke i shkelur rregullat e të drejtës ndërkombëtare do të urdhërojë të bëhet sulm ndaj popullatës civile, lagjes, personave të caktuar civilë ose personave të paaftë për luftë, që ka pasur për pasojë

vdekjen, lëndim të rënd trupor ose çrregullim të rëndë të shëndetit të njerëzve; sulm pa zgjedhje të qëllimit me të cilin goditet popullata civile; kryerje ndaj popullatës civile vrasje, tortura, veprime jonjerëzore, eksperimente biologjike, mjekësore ose eksperimente tjera shkencore, marrje e indeve ose organeve për transplantim, shkaktimi i vuajtjeve të mëdha ose lëndimeve të integritetit trupor ose të shëndetit; shpërngulje apo rishpërngulje apo zhbërje nacionale të detyrueshme ose ndryshim konvertim në fe tjetër; detyrim në prostitucion ose përdhunim, robëri seksuale ose shkaktim të shtatzënisë së detyrueshme, sterilizim i dhunshëm ose tjetër lloj të dhunës seksuale; zbatim i masave të frikësimit dhe terrorit, marrjen e pengjeve, dënim kolektiv, dërgimin e paligjshëm në kampe të përqendrimit dhe burgosje tjera të kundërligjshme, privim nga e drejta e gjykimit të drejtë dhe të paanshëm; ose zbatim të dënimit ose ekzekutim pas aktgjykim të miratuar nga gjykata e themeluar në mënyrë ligjore në procedurë në të cilën janë siguruar garanci gjyqësore të gjithëpranueshme detyrim për shërbim në forcat e armatosura të forcës armiqësore ose në shërbimin e saj për zbulim ose administrim, regjistrim dhe rekrutim të personave më të rinj se 15 vjet në forcat e armatosura të shtetit ose rekrutim të personave më të rinj se 18 vjet në grupe të armatosura të cilët nuk janë forca të armatosura të shtetit dhe shfrytëzim të tyre përmes pjesëmarrjes aktive në veprimet e armatosura në kundërshtim me kushtet e caktuara me rregullat e të drejtës ndërkombëtare; shfrytëzim të pranisë së popullatës civile ose të personave tjerë të mbrojtur si mur i gjallë në vende të caktuara ose rajone të veprimeve të forcave të armatosura; detyrim në punë të detyrueshme, sjellja e popullsisë në gjendje urie, rëndimi i qasjes së ndihmës humanitare, konfiskimi i pronës, grabitjes së pronës së popullatës, shkatërrimi ose përvetësimi vullnetar dhe kundërligjor në përmasa të mëdha të pronave që nuk është e arsyeshme me nevojat ushtarake, marrje të kontributit dhe rekuizimit të madh të paligjshëm dhe joproporcional, zvogëlim të vlerës së parave vendore ose emetim kundërligjor të parave ose ai i cili do të kryejë ndonjë nga veprat e theksuara,

do të dënohet me burg së paku dhjetë vjet ose me burg të përjetshëm."

Neni 84

Në nenin 417 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Ai i cili në bazë të dallimit të seksit, racës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, përkatësisë së grupit të marginalizuar, përkatësisë etnike, gjuhës, shtetësisë, prejardhjes sociale, religjionit ose bindjes fetare, llojeve tjera të bindjes, arsimit, përkatësisë politike, statusit personal ose shoqëror, pengesës mentale ose trupore, moshës, gjendjes familjare ose bashkëshortore, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, ose në cilëndo bazë tjetër të paraparë me ligj ose marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare, i shkelë të drejtat themelore të njeriut dhe liritë e pranuar nga bashkësia ndërkombëtare,

do të dënohet me burg prej gjashtë muaj deri në pesë vjet."

Neni 85

Në nenin 418-a paragrafi (1) fjala "fertilizim" zëvendësohet me fjalën "shtatzëni" ndërsa pas fjalëve: "raport të ngjashëm me të" vendoset presje dhe shtohen fjalët: "lypje dhe eksplrim për shkak të aktivitetit të ndaluar me ligj."

Neni 86

Në titullin e nenit 41-g, fjalët: "person i mitur" zëvendësohen me fjalën "fëmijë"

Ne nenin 418-g paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Ai i cili do të mashtrijë fëmijë për kryerje të veprimeve seksuale ose do të mundësojë kryerjen e veprimeve seksuale me fëmijë apo rekruton, transporton ,

transferon, blen, shet ose ofron për shitje, siguron, dorëzon, strehon ose pranon fëmijë për shkak eksploatimit nëpërmjet për shfrytëzimit të tij në aktivitete seksuale për kompensim në para ose kompensim tjetër ose forma tjera të eksploatimit seksual, pornografisë, punës së detyruar ose shërbimit, robërisë, martesave të detyruara, fertilizimit të detyruar, adoptimit të paligjshëm ose zhatjes së pëlqimit si ndërmjetës që të adoptohet fëmijë, transplantimit të paligjshëm të pjesëve të trupit të njeriut,

do të dënohet me burg së paku tetë vjet."

Neni 87

Neni 223 i Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Kodit penal ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 19/2004) shlyhet.

Neni 88

Me hyrjen në fuqi të këtij ligji shfuqizohen nenet 138-a, 138-b dhe 138-v të Ligjit për menaxhim me hedhurina ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër nr. 68/2004, 71/2004, 107/2007, 102/2008, 143/2008, 82/2009, 124/10, 51/11 123/12), nenet 175, 176, 177, 178, 179 dhe 180 të Ligjit për mbrojtjen e natyrës ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 67/2004, 14/2006, 84/2007, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12 dhe 13/2013), nenet 36 dhe 37 të Ligjit për ndërprerje të shtatzënisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 87/13), nenet 68 dhe 69 të Ligjit për fekondim të ndihmuar biomjekësor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 37/2008) dhe nenet 65, 66, 67 dhe 68 të Ligjit për marrje dhe transplantim të pjesëve të trupit të njeriut për mjekim ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 47/11, 136/11 dhe 91/13).

Neni 89

Neni 47 i këtij ligji në pjesën e hedhurinave komunale dhe hedhurinave tjera të parrezikshme do të fillojë të zbatohet nga 1 janari 2019, ndërsa në pjesën e hedhurinave fekale nga 1 janari 2022.

Neni 90

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë tekst të spastruar të Kodit penal.

Neni 91

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

921.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОШ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за бесплатна правна помош, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 3 февруари 2014 година.

Бр. 07 – 651/1
3 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.